

מהדורת 'קדן טללי מכה'

שנה י' (תשפ"ו)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• הזריני - מעורני •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומרוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הסתד והנסוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" טרזיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

כח התשובה
קודם לבריאה
מילתא חדת"א

יד

מכות שמירת שבת
נציץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יר

לדושהר במקוה
לפני שבאים לבית המדרש
אוצר פניני החסידות

יז

העלונים: ספיר ויהלום • מילתא חדתא • וכזרת בחיים • אביד יעקב • מכתלי בית הדין • שו"ת בהלכה • בעל העקידה

ישיבת אביד יעקב
אור מאיר שמחה
החריה

מבין אור לישנים

ירושלים - תרצ"ו

מפרגמי אורייתא

תוריע-מצורע תשפ"ז

ה' בדד ינחנו

"והצורע אשר בו הנגע וגו' בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" (ויקרא יג מה-מו)

עיקר ענין הנגעים רוחני הוא, מפלאי תמים דעים, ובא כעונש על חטא. עונש רוחני, אשר גם דיני ההרחקה שנאמרו בו אין תכליתם למניעת הדבקת המחלה, אלא כדי לעורר את החוטא לשוב בתשובה ולתקן את הפגם הרוחני שהוא שורש המכה. עונש כואב וקשה הוא זה, לישב בדד מחוץ למחנה, רחוק מבני המשפחה וחברי הקהילה. מתוך כך בא האדם לידי חשבון הנפש. אין המדובר רק בריחוק מקום, אלא בהתפרדות הלבבות. המצורע יושב בדד משום שאינו ראוי להיות חלק מקהל עדת ישראל. דבר זה מביאו להרגשת הלב פנימית, אשר תכליתה הסקת מסקנות כיצד תהיה הנהגתו כאשר יזכה לשוב בתשובה ולהיטהר מצרעתו. ויש לתמוה, הן לכאורה גדולה מאוד היא מעלת ההתבודדות, ומודעת לכל שיטתו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א כזה אשר הפליא מאוד בשבחה (ראה בספר"ק ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה כ"ה), אך באמת יצוקה היא על גבי יסודות נאמנים מגדולים וקדמונים. אך כאן מה עונש הוא למצורע בישיבתו בדד.

ברם חובה עלינו להטעים, כי אין לדמות כלל את בדידות המצורע אשר כולה עונש, למעלה הגדולה והנפלאה שיש בהתבודדות הבאה לצורך עבודת ה'.

והחילוק מבואר, כי ההתבודדות הבאה מתוך בחירה היא עבודה גדולה שבמקדש, אולם כאשר נכפה הדבר על האדם כעונש יש לו להתבונן במה שהביאו לידי כך.

דבר גדול ועצום הוא לדבר עם הקדוש ברוך הוא דברי פיוס תפילה ותחנונים, כי הדיבור הוא התפילה, כמו שאמר הכתוב (בראשית ל ה) "נפתולי אלקים נפתלתי", ופירש אונקלוס שהוא לשון תפילה, ורש"י פירש מלשון חיבור, והכל הולך אל מקום אחד, כי התפילה היא חיבור האדם לה' יתברך בדביקות.

ונוכל למצוא זכר לדבר, בדברי הגמרא במסכת ראש השנה (דף יח.) המפרש את לשון המשנה (שם טו.) "בראש השנה - כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון", וכפי שאנו מזכירין בתפילת ימי הדין בפיוט "נתנה תוקף": "כבקרת רועה עדרו. מעביר צאנו תחת שִׁבְטוֹ".

שלושה פירושים נתנו חז"ל לבני מרון, ונוכל למצוא בכל אחד מהם מעלה שאין בחבירו.

בראשון דימו את המשפט לכבשים העוברים תחת השבט להתעשר, ומכך רואים אנו כי בכדי לעבור מן החולין אל הקדושה צריכים להיות יחידים.

הפירוש השני - לעולים בשביל הצר של מעלות בית מרון, וזמה למדנו על כל שבילי החיים, המסילות הצרות שבני אדם מהלכים בהם, והמסע הרוחני שצריך כל אחד לעבור, כי עתידים אנו ליתן דין וחשבון על זה, ושם במעמד המשפט יעמוד כל אחד לעצמו.

ואילו הפירוש השלישי משווה את בני האדם לחיילות של בית דוד, אשר אמנם יש כאן כלל שלם - צבא גדול המהלך כאיש אחד, אולם לכל אחד ואחד מן החיילים יש תפקיד מיוחד המסור בידו.

אם כן, ענין ההתבודדות הוא חיזוק הקשר שבין האדם לקונו, וחיזוק הפנימיות, למען נבין ונדע כי לכל אחד מאיתנו ישנה מעלה מיוחדת ותפקיד מיוחד, באשר הוא שם.

רמז לדבר, במה ששינו באבות (פרק ג משנה ד): "רבי חנינא בן חכניאי אומר, הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי והמפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו". כי אמנם טוב לו לאדם להתבודד, אך אל יהא ניעור 'בלילה' - במחשבות חשוכות המורידות אותו כלפי מטה, כי בזה הוא מתחייב בנפשו. ואילו אם בהיותו יחידי הוא מתרומם לבחינת אור היום, אז יזכה לחיבור אמיתי לקדוש ברוך הוא.

(מתוך "ענינים מאירות" להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

באר יעקב | הנשמה הטהורה היא בבחינת 'אדם' וצריכה שמירה שלא תפגם א
דברי בינה | מחוץ למחנה - התקדשות בעיני גשמיית הנעשים מחוץ לבית
 המדרש
אמרי חיים | להטהר במקוה לפני שבאים לבית המדרש
גרות אברהם | אלולא הדבור בתי פנסת לא היה לגוים יכלת נגיעה בהם .
אמרי מנחם | דבור בעת התפלה הוא לישנא בישא ומעכב קבלת התפלה א
קדשת לוי | ישראל מפרנסיו לאביהם שבשמים - גורמים לו תענוג על ידי
 מעשיהם
לקוטי שיחות | הנגעים - חסד מאת הקב"ה
פתוחי חותם | כשפועס פורחת ממנו נשמתו הקדושה ונכנסת במקומה נפש
 טמאה
דברי ישראל | פאשר התורה ותפלה הם בהתלהבות אש זוכה שלא יחסרו
 מזונותיו, ושתאיר בו אור הנשמה
אמרי נעם | העונה נדרשת מהאדם רק קודם עמדו להתפלל או בעת התעסקותו
 בגשמיית אף בעת התפלה עליו להתחזק ולהתלהב
צפנת פענח | עץ ארו ואזוב רמז שתפנת המצורע להשפיל גאותו ואז ביכלת
 הצדיק להעלותו
אור החיים | באור כל פסוקי הענין מתחלת הפרשה בדרך רמז על הגלות,
 התנוצצות הגאולה והריגת שני המשחיתים
נאות הדשא | המצות ומעשים טובים שמקומים בשפת נוגעים לכלל ישראל ה
בת עין | בכל צרה. הן גשמיית והן רוחנית, טמון חסד הבוורא
מי השלוח | פאשר האדם רוצה להתקרב להשם יתברך נסתר ממנו האור, כדי
 שישתוקק יותר, ואחרי כן משיג יותר מכפי תשוקתו
לקוטי הלכות | בתכלית הירידה והדיוטא התחתונה מרחם הבוורא יתברך על
 האדם ושולח לו עזר מקדש
אור הגנוז | התעוררות לנצול כל יום דבר יום ביומו
כסף צרוף | פאשר האדם מתנהג בשפלות הוא מתעלה מעל כל הנבדלים ..
פני יוסף | שמחת כפרת העונות על ידי נגע הצרעת
מקרי דרדקי | ערבות האנשים על הנשים
בן יאיר | הרחקת הטמאים מן המצרע
שבט מיהודה | טהרת המצרע סימן לטהרת נפשו
יד יוסף | פיון שמעשיו לא הועילו מתחייב לשלם מאה כסף
ברך יצחק | מצות שלוח המצרע בערות המקפות חומה בארץ ישראל ...
שיח השדה | התעלות על ידי למוד התורה סימן לטהרת הנפש
דברי שאול | נגעי הפתים לא היו ולא עתידים להיות
מקרי דרדקי | טהרת הנגע כפי צדקתו של הפהן
זרע שמשון | אין כפרת מזבח וקרבו בלא כהן
משף חכמה | שמירת ההשגחה העליונה על הפהן מפני סכנת הנגע
באר שמואל | רפוי החטאים והעונות אשר גרמו לצרעת
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
יב

לרכישת ספרים מרכזת ולמוסדות:

מוישי: 052-7110200 | עזרא: 052-7110900

קו מענה הלכה
 02-803-9999

או במייל: rav@abiryaakov.com

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מחוברים
 הניזח היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים
 את היום!

ישירות למייל האישי | הצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

נושאים בפרשת תזריע מצרע

טהרה ושמייה

באר יעקב

רבי יעקב ישכר בער מנדבורנא זיע"א הנשמה הטהורה היא בבחינת 'אדם' וצריכה שמייה שלא תפגם

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אדם פי יהיה בעור בעור בשרו שאת או ספחת וגו' (ג א-ב). וראוי להבין, דהנה ידוע כי האדם נקרא בארבעה שמות, ואלו הם: אנוש, גבר, איש, אדם. והנה שם 'אנוש' יורה על דרגא המתחננה הפחותה אשר בבני אדם, כדכתיב (תהלים ח ה) 'מה אנוש כי תזכרנו'. מעלה ממנו הוא זה הנקרא גבר, מעלה מן הגבר הוא זה הנקרא איש, והמעלה שבכלם הוא הנקרא אדם. (כמבואר ענין זה בוהר ח"ג מח).

והנה הנגעים הלא באים לאדם בסבת עונותיו, ואם פן לכאורה לא היה צריך לכנותו פאן בשם המעלה 'אדם', אלא באחד מן השמות הפחותים יותר, ומהו שנתכנה בתאר אדם.

ונראה לבאר, דאמרו חז"ל (מכות כ"ג:) כי מאתיים ארבעים ושמונה מצות עשה, הם כנגד רמ"ח איבריו של האדם. והנה כשאדם מקים את כל המצות בשלמות ובדקדוק רב, גם איבריו נשלמים ונשמחו שלמה, ולאחר אריכות ימיו ושנותיו עולה נשמחו למעלה כשהיא ברום המעלה ומאירה לפני פסא כבודו ותברך מזיו שכינה המאיר עליה.

אולם כשאדם פוגם חס ושלום בקיום המצות, הרי שגם האיברים המכונים כנגד המצות נפגמים, ואף נשמחו נפגמת רחמנא לצלן. וזהו הטעם שפעמים מרגיש אדם כי אינו מסגל ללמד וכי ראשו סתום, או אינו יכול להתפלל פראוי כי לבו קר, זאת משום שפגם במצוה שהיא כנגד הראש או הלב וכיוצא בזה, ונעשה האבר פגום ואינו יכול לקים בו מצוה. וכאשר תקן את מה שפגם במצוה, ממילא גם אבריו יתקנו, דהא בהא תליא.

ולפי זה יבאר דעל פן נקט פאן הכתוב לשון התאר 'אדם', שבא לרמוז על החלק הנעלה שבאדם - היא הנשמה, ללמדנו שבאשר אדם פוגם חס ושלום בחטא, הרי לא זו בלבד שאיבריו נפגמים, אלא הפגם מגיע עד לנשמחו הטהורה, והינו במעלה הגבוהה ביותר בבחינת 'אדם'. וזהו שמצאנו בכמה מקומות שהשתמשו

לגבי חטאים וכיוצא בזה בלשון 'אדם' כהא דכתיב (בראשית ח כא) 'פי יצר לב האדם רע מנעריו', ובגמרא איתא דיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום (סוכה נב.) וכן 'ג' דברים אין אדם נצול מהם בכל יום, הרהור עברה ועיון תפלה ולשון הרע' (ב"ב קעד.) דבכל אלו פתיב בלשון 'אדם' לרמוז הענין הנ"ל, דכשהאדם חוטא, אף חלקו המבחר, הלא היא הנשמה הטהורה, נפגמת. ומזה יקח מסר לשמר נפשו מאד, ולכלכל בתבונה מעשיו שלא לקלקל חס ושלום (תש"מ):

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א 'מחוץ למחנה' - התקדשות בעניני גשמיים הנעשים מחוץ לבית המדרש יש שתי בחינות בעבודת האיש הישראלי. האחד, הוא בחינת 'תוך המחנה', והוא ענינים הרוחניים, כמו תורה ותפלה, שעקר בחינת מעשיהם הוא בכתי כנסיות ובכתי מדרשות, שהם מחנה השכינה. והשני הוא 'מחוץ למחנה', כמו משא ומתן בשוק, וכדומה.

ובאמת העקר הוא להתקדש בבחינה השנית, במשא ומתן באמונה, וביתר הענינים הגשמיים והגופניים - לבטל את הקנאה והשנאה בין אדם לחברו, ולשון הרע ורכילות וכו'. וזהו 'והובא אל הכהן'. רק הכהן לא יוכל להאמין לו ששב בכל לבו, רק הוא מבחין ובודקו באותה מדה הנקראת 'מחוץ למחנה' - אם שם נרפא מצרעתו:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מויזניץ זיע"א להטהר במקוה לפני שבאים לבית המדרש ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה לפני שבאים לבית המדרש ללמוד ותפלה צריכים להטהר במקוה (ליקוטים):

שמינת הדבור בבית הכנסת

ברית אברהם

רבי יוסף משה מזלוזיץ זיע"א

אלולא הדבור בכתי כנסת לא היה לגוים יכלת נגיעה בהם

והזרתם את בני ישראל מטמאתם כו' בטמאם את משפני כו' (טו לא). על דרך שכתבתי בס"ד על פסוק 'אלקים באו גוים בנחלתך' (תהלים עט א) בתמיה איך אפשר זאת, לזה בא הכתוב כמתרץ ואמר, באמת אם היו בני ישראל מחזיקים בבית הכנסת והיכל ה' בקדושה שלא ידברו בבית הכנסת אז לא היה יכלת לגוים שיהיה להם איזו נגיעה בבית הכנסת, אבל בשביל שבני ישראל בעצמם טמאו את היכל קדשך לכן באו גוים כו'.

רמז על העושים מנינים בביתם ואינם רוצים לילך לבית הכנסת

וכעת אפשר לפרש דקאי על העושים מנינים בביתם ואינם רוצים לילך לבית הכנסת, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות ט.) מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע שנאמר 'הוי על כל שכני הרעים הנגעים בנחלה' (ירמיה יב יד), ופרשו המפרשים, הנוגעים לשון נגע, פרוש שעושים הנחלה בבית המגוע שהוא טמא ואינו רוצה לכנס בתוכה.

וזהו שאמר 'טמאו' דיקא, פרוש שיש מישראל עצמם שמחזיקין היכל ה' בבית המגוע ואינן רוצין לכנס לתוכה, לכן בשביל זה באו גוים כו'.

וזהו שאמר 'והזרתם כו' מטמאתם, ולא יתנו בטמאתם של גוים ועל ידי מה, לזה אמר בטמאם דיקא את 'משפני' הינו הבית הכנסת כנ"ל, השם 'תברך יכפר:

אמרי מנחם

רבי אברהם מנחם מאלכסנדר זיע"א דבור בעת התפלה הוא ליטנא בישא ומעכב קבלת התפלה

איתא בזהר הקדוש פרשת תזריע (ח"ג ט"ט) 'והובא אל הכהן' (יד ב) דא הוא קודשא בריך הוא, ובפרשה זו (נג.) איתא 'מאי קא משמע לן, משמע מאן דאית ליה ליטנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא, דהא אתער עליה ריחא מסאבא, כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה פתיב ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו'.

ונראה לי שאין המכין רק ללשון הרע כפשוטו, אלא כל דבור שאסור

וכבר היתה הבטחתנו, שכל מי שיקבל על עצמו שלא לדבר בבית הכנסת ובתפילה, אפילו דברי תורה, שנה תמימה, יהיה לו בעזרת ה' שפע ברכה וכל טוב, ומי שיקיים זאת בפעל ממש, מבטח אני שישרה באהלו אף טוב וחסד ויצליח בכל דרכיו, אמן: כן יהי רצון:

שהוא השלמות האמתי, וגם על ידי דבור זה פוגם באמונה כו'. אבל אם שומר פיו ולשונו מלדבר במקום שאסור, אזי והובא אל הכהן, דא קודשא בריך הוא, שתפלתו מתקבלת לפני השם יתברך ברחמים וברצון.

הבטחה שמי שיקבל על עצמו שלא לדבר שנה תמימה יהיה לו כל טוב

לדבר, נבול פה וכיוצא בו, וביותר לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש בשעה שהצבור מתפללים, זה נקרא גם כן לישנא בישא ומעכב התפלה מלהתקבל לפני השם יתברך.

כי מכיון שפוגם פיו ולשונו, הרי התפלה שמתפלל בפיו קמי מלקא עלאה פגומה היא, ולא עאלת קמי קודשא בריך הוא

ברשת תזריע

הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית, והן בנגעי אדם, דחתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, ללמדנו, שהנגעים עצמם באים מצד חסדו של הקדוש ברוך הוא, כפאשר יסר איש את בנו, ולכן במצב מסוים מעכבים את הטמאה.

וגם ענין זה (כמו פלוגת החסד' שבנגעים) עושה הקדוש ברוך הוא גם עם איש זה שספר בלשון הרע עד שנשפטנו קירות ביתו, שגם על ממונו חסה התורה, וכמדגש במשנה (בדיון דיפנו את הבית) 'על מה חסה התורה על כלי חרסו כו' אם כן חסה התורה על ממונו הבזוי כו' אם כן על של רשע קל וחמור על של צדיק' (חלק לו עמ' 39):

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת הוא בעור בשרו וטמאו הכהן לא יסגרנו כי טמא הוא (יג ט-יא)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

שכונס פורחת ממנו נשמתו הקדושה ונכנסת במקומה נפש טמאה

אפשר לרמוז כל הפסוקים האלה על מדת הפעס. והנה ידוע שהפעס הוא ענף הגאונה, שמאחר שהאדם מתלבש בגאונה וחושב עצמו לדבר גדול, אינו משהו עצמו עם זולתו, ומזה בא לידי פעס.

ידוע מה שכתוב בזהר הקדוש (ח"ב קפ"ג), דאין לה דבר שמטמא האדם מבית ומחוץ כמו הפעס, דמיך פורחת נשמתו ממנו ונכנס במקומה אל זר, ועל זה נאמר (איוב י"ד) 'טרף נפשו באפו', שמחליף 'נפשו' בשביל 'אפו', ואם בא לשוב בתשובה, כמה קדשה וזריזות צריך עד שתשוב לו נפשו.

ואין בכלל זה הפעס שכונסים החכמים על דברי תורה ודברי מוסר ותוכחה, דהפעס ההוא פלו לשם שמים, ובלבד

שכתבתי. עד יומא דיולדת, דהיינו עד שעושה המצות שאז נקרא בבחינת לידה כנזכר לעיל. לית לה בפומא אלא ילידא דילה אי להוי דכר, דהיינו שיהיה עבודת המצות בבחינת דכר ואז גורם שפע בכל העולמות, כן זכנו השם יתברך לעבוד אותו בבחינת הנ"ל אמן:

נגע צרעת כי תהיה באדם (זה השנוי האמור בגדים ובבתיים שקראתו תורה צרעת בשתפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הנה בישראל כדי להזהירו מלשון הרע. ואם עמד ברשעו עד שישפרו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מנדל ומקרס לבדו עד שלא יתעסק בשיתת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע, רמב"ם סוף טומאת צרעת) (יג ט)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

הנגעים - חסד מאת הקב"ה

מדברי הרמב"ם מוכן, שענין הנגעים הוא ענין של חסד מלמעלה, לטובת האדם ולתועלתו, כדי ששל ידי הנגעים ישוב מדרכו הרעה. וכמו שכתב החנוך 'משרשי המצוה שרצה האפל בטובו הגדול ליסרנו כפאשר יסר איש את בנו. מאהבת ה' אותם יודיע מוסרו'.

ועוד זאת, שענין הנגעים רואים את גדל אהבתו של הקדוש ברוך הוא לכל אחד ואחד מישראל, גם לרשע, שכדי להזהיר אותו ולהפרישו מדרכו הרעה, משנה הקדוש ברוך הוא סדרי וטבע הבריאה (כאפן של 'אות ופלא'), עד שרשע זה ישוב מדרכו, 'שלא יתעסק בשיתת הרשעים', ושיתתו תהיה כ'שיתת כשרי ישראל'.

הטעם שדוקא בנגעים שיש מצב שמעכב הטמאה עד לאחר זמן

ויש לומר, שמשעם זה דוקא בדיני נגעים אמרה תורה שיש מצב שמעכב טמאת הנגע עד לאחר זמן, הן בנגעי בתיים, שיצוה כהן ופנו את הבית בטרם יבא

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב ה)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים - גורמים לו תענוג על ידי מעשיהם

אשה כי תזריע. איתא בזהר הקדוש (ח"ג מב:) על פסוק הנ"ל, כי תהר מבעי ליה, אמר רבי יוסי, איתתא מיומא דאיתעברת עד יומא דיולדת לית לה בפומא אלא ילידא דילה אי להוי דכר כו'.

דהנה שמעתי ממורי ורבי מורנו דב פער נשמתו ערן (המגיד ממעוריש זיע"א), מאמר חז"ל (זהר ח"ג ט:) 'שאל מפרנסין לאביהם שבשמים, על דרך דאיתא במשלי (א) 'בן חכם ישמח אב', דהיינו כמה שאנו עושים מצות ומעשים טובים אנו גורמים תענוג להבורא ברוך הוא, וזהו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שהתענוג נקרא פרנסה כבכול, עד כאן.

עבודת מלאכי מעלה כאין נחשבת לעמת מעשיהם הטובים של ישראל

והנה לפי זה איך ראוי לכל איש הישראלי לעשות מצות ומעשים טובים בכדי שיגיע התענוג מזה להבורא ברוך הוא, הלא להקדוש ברוך הוא יש כמה אלפים מלאכים שהם אומרים קדוש קדוש קדוש באימה וביראה, ומה אנוש כי תזכרנו.

ונבאר על דרך משל, כמו שיש לשרי אמות שמלמדן את עוף אחד על לשון בני אדם, והשומע מתמיה כנגדו ואומר לשאר חבריו בואו ונשמע ונראה דבר חדוש. והנמשל מוכן. ואם כן אתם בני אדם פקחו עיניכם וראו גדל מעלת מצות ומעשים טובים עד שכל עבודת מלאכי מעלה חשובים כאין נגד מעשה בני אדם.

ישראל גורמים על ידי מעשיהם שפע בכל העולמות

וזהו שאמר זהר איתתא מיומא וכו', איתתא הוא כנסת ישראל. מיומא דאתעברת, דהיינו מעת שמתחיל לעבוד את הבורא אז נקרא בבחינת הריון כמו

כאשר התורה ותפלה הם בהתלהבות
אש זוכה שלא יחסרו מזונותיו, ושתאיר
בו אור הנשמה

יש לרמוז כי 'בית יעקב אש' (עובדיה א יח) הוא הנצוץ שלהבת זה שבלב, אף הערלת לב היא מקררהו מתמימותו, והנה כתיב (בראשית כח ב) 'ונתן לי לחם לאכל', מהו 'לי', הלא בנדאי יעקב אבינו לא על עצמו בלבד יצא לבקש אלא על הכלל ישראל כולו כמובן, אלא הפרוש 'נתן לי' הינו אל ה'בית יעקב אש', הפלל ישראל שאש ה' בער בקרבו.

כי כל הדחק ועני חס ושלום הוא רק מחמת הקרירות, כמו שנאמר (ויקרא כו כג) 'והלכתם עמי קרי וגו'', רצה לומר קר וצונן, אמנם כאשר הנצוץ בער בקרבו כנ"ל אזי אין מחסור ליראי' (תהלים לו ד) – 'ונתן לי לחם לאכל'. זהו שנאמר כי יהיה מכות – בית יעקב – אש, על ידי זה והיתה מחית המכוה בהרת – יהיה מחית פרוסה טובה ובהירה.

והנה כמו שהוא במזון הגוף כן הוא במזון הנשמה, כי אף אם ילמד ויעסק בתורה, אם הוא בקרירות הרי הוא בחשך הולך, מה שאין כן כאשר העסק תורה ותפלה הוא בתמימות, כענין שנאמר (תהלים לט ד) 'חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש', אזי תופיע עליו נהרה.

זהו שנאמר כי יהיה בערו מכות אש אזי והיתה מחית המכוה – כלומר מחית הנשמה המתלהבת תהיה – בהרת לבנה – בהירה ומאירה בלבד ומחו, והיה מה שיהיה אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכנון לבו כנ"ל מאיר לו, ודי למבין:

וזה שאמר 'ומחית בשר' הוא סמא"ל הממנה על סוף חיי בשר, כמו 'קץ כל בשר', עכשו על ידי מדת הפעס, הוסיף חיות וגדלה וקיום על מה שבידו מצד מדת הגאונה. וזהו 'חי בשאת' קרי בה עם שאת, כלומר עכשו על ידי מדת הפעס הוסיף חיות שהוא קיום ותקף אחר על מה שבידו כבר מצד ה'שאת' שהיא הגאונה.

מאותה שעה שיש בו גאונה עתיד לכעוס וכינון שכן, 'צרעת נושנת היא' תקרא, דהינו משרשת בו מדת הפעס וקנתה מקומה, שמאחר שקדמה לה מדת הגאונה מאותה שעה ראוי לכל מיני פעס, ולפיכך תקרא מדת הפעס 'נושנת', שבשעה שקנה מדת הגאונה מאותה שעה קנה מדת הפעס, דזו תלויה בו.

מיד כשכועס פורחת נשמתו הקדושה והנה, 'נושנת' ראשי תבות נ'עקרה נ'שמתו ו'זר ש'כן ת'חתינה, לרמוז כמו שכתבנו, דהכועס טורף נפשו ומיד זר שוכן תחתיה, 'וטמאו הכהן', דמיד הוא טמא, לא יסגרונו הפונה היא, לא ישאיר נשמתו סגורה בקרבו שמא יחזר בו מיד, לא שיק, דמיד באותו רגע פורחת נשמתו ולא תשאיר סגורה בו כלל, כמו שאמר בזהר הקדוש (שם), והטעם 'כי טמא הוא', מיד נטמא, והנשמה אינה שורה במקום טמאה:

או בשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה (יג כד)

דברי ישראל

רבי ישראל ממודוניץ זיע"א

שלא יכעס לכבוד עצמו, רק לשמו יתברך, דאי לאו הכי פעס מקרי. והנה כתב הרב בעל משנת חסידים זכרוננו לברכה (מסכת התשובה פ"ג אות א), דהכועס פוגם בשם אדני"י ובשם אלהים שהם גימטריא 'פעס'.

הפעס פוגם בשמות אדני"י ואלקי"ם

וזהו כונת הפסוקים: 'נגע צרעת' היא מדת הפעס, 'צרעת' עם הכולל, גימטריא אדני"י במלוי עם ד' אותיותיו ו'אלהים' פשוט. ובא לומר, מי שבידו מדת הפעס שפוגם באדני"י ו'אלהים' הרמוזים במלת 'צרעת', מיד 'והובא אל הכהן' דא כהנא עלאה.

הגאונה היא הגורמת לכעס

וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור', דהינו כבר קדמה לו מדת הגאונה הנקראת 'שאת' כמו שכתבנו בסמוך (פסוק ב), וממנה נמשך לו הפעס, דמאחר שאינו משוה עצמו עם שאר בני אדם, בהכרח שכוועס עליהם. לפיכך הגאונה שהיא ה'שאת, היא ש'הפכה שער לבן', דהינו ה'אלהים' דקדשה החליפו באלהים אחרים, כמו שכתבנו בסמוך (פסוק ג) ד'הלבן' בגימטריא 'אלהים' עם הכולל, והנה הכועס מסלק 'אלהים' דקדשה ומשרה במקומו אלהים אחרים, ומי גרם לו זה הפעס, מדת הגאונה.

הגאונה והפעס נותנים כח וחיות לסמא"ל

ומחית בשר חי בשאת, בא לרמוז על סמא"ל הנקרא 'קץ' כל בשר' (בראשית ו יג), שכתבנו בסמוך (פסוק ב) שהגאונה גורם לו שליטה וממשלה, וכשיסוף הגאונה מדת הפעס על מדת הגאונה, בזה השלים לסמא"ל כל חפצו ורצונו.

פרשת מצרע

אל הכהן, לכהן לשם ה' להתפלל לפניו, אז עולה במחשבתו עצבות העברות להתירידו מתפלתו.

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, פרוש בעת שיוצא לפעמים מחוץ למחנה לענייני גשמיות צרכי האדם בעולם הזה, אז והנה נרפא נגע הצרעת, כי אז נתרפא מכל חטאותיו, שאינם עולים אז במחשבתו למנעו מתאות עולם הזה, ואמנם זאת תהיה מן הצרוע, הוא היצר הרע, שנקרא צרוע, הוא הנחש שנגלה בצרעה (בראשית רבה כ ו). ותבות מן הצרוע קאי על זאת תהיה, הינו שעקר הדרך הזה הוא עצת היצר הרע לבלבלו ולהטרידו מעשית מצוותיו.

באהבה ויראה, ולא יעלה כלל על מחשבתו מהעברות שקודם, כי זה הוא עצת היצר הרע, פי יותר חשוב להיצר הרע העצבות שאחר עשית העברה מהעברה גופא, כדי שיוכל אחר כך להפילו לעצבות, כידוע זה בשם רבנו הקדוש מלובלין זצוק"ל.

הרמז בפסוקים

וזה שיש לרמוז בפרשתינו, זאת תהיה תורת המצרע, פי 'מצרע' הוא מוציא רע' פדרשת חז"ל, פרוש אשר האדם הוא מוציא רע בעצמותיו, וזוכר כל החטאים שעשה מיום הולדו, הוא דוקא 'ביום טהרתו והובא אל הכהן', פרוש בעת שרוצה לטהר עצמו בעשית מצות, ובבאו

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד ב)

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

הענוה נדרשת מהאדם רק קודם עמדו להתפלל או בעת התעסקותו בגשמיות אך בעת התפלה עליו להתחזק ולהתלהב בשמחה

עקר מה שנאמר 'וחטאתי נגדי תמיד' הוא דוקא קודם התפלה ועשית המצות, ובשעה שעוסק בענייני גשמיות צריך להכניע תאוותו בזה, ולחשב בלבד איך יערב לו תענוגי עולם הזה והוא מלא פשעים ועונות, אבל בעת עמדו בתפלה צריך להיות בשמחה ובהתלהבות גדול

דכתיב (שמות ג כב) 'וְשָׂאֵלָה אִשָּׁה וְגו', וְדָבַר זֶה הָיָה בְיָדָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ וכו'. גם אין לך דבר שמרחיק האדם מן קונו פלשון הרע.

ולזה אמרה התורה זאת תהיה תורת המצרע – שהוא עם בני ישראל, שנצטרע בנגעי בני אדם הטמאים, ביום טהרתו – שיטהר לשונו ודרכיו, והובא אל הכהן – פי ה' ברוך הוא יתכנה בשם 'כהן', כאמור בספר הזהר (ח"ג מט: ג). בפסוק (לעיל יג ט) (ובא) 'והובא אל הכהן'.

ואמר והובא, לצד שנתרחק, עכשו יתקרב ויבא אל הכהן ותקף ומיד, פי מי גוי גדול וגו' אלהים קרבים אליו (דברים ד ט). ואמר 'והובא', פרוש, מעצמו יתקרב, פי מעשיו יקרבוהו, ויקרא 'קרוב', דכתיב (ישעיה נז יט) 'שלוש וגו' ולקרוב'.

ואז יוצא ה' ונלחם וגו' (זכריה יד ג), והוא אומרו ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, שהוא חוץ למחנה שכינתו, לחוצה לארץ, מקום טמא, ששם בעוונותינו הם גולים בני ישראל, וראה, והנה נרפא הנגע שבפרוץ בא הצרעת, שחזרו בתשובה ונטהרו.

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות – הם שני משיחים, ונקראו 'צפור', כי כן יתכנו נשמות העליונות בידוע. ועוד מצינו שייתכנה הגואל לצפור, וזה לך לשון הזהר בפרשת בלק (ח"ג ריב:). ומההיא מערתא [יסגא] חד עופא וברבא עלאה דישלוט בעלמא, וליה יתייב מלכותא וכו'. עד כאן.

ומצינו שאמרו ו'ל (סוכה נב) ששני משיחי ישראל הם, משיח בן אפרים ומשיח בן דוד. ובתחלה יתגלה משיח בן אפרים וימות, ואחר כך יגלה משיח בן דוד. וכנגד שני אלו, אמר ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות, כל אלו הפנויים הם מעלות הקדשה, בידוע לידועי דעת:

ואומרו ועץ ארז ושני תולעת ואזב, רמז לזכות שלשה אבות. עץ ארז הוא אברהם, שהוא האדם הגדול בענקים, ושני תולעת יעקב, על דרך אומרו (שעיה מא יד) 'אל תיראי תולעת יעקב', ואזב הוא יצחק, שהוא בחינת הגבורה, שצריך צרוף זכות שלשתם.

ואמר ושחט פאן רמז להריגת משיח בן אפרים במאמרו יתברך. אל כלי חרס על מים חיים, פרוש, בשביל כפרת העם פדיון נפשם. וכנה אותם כלי חרס, על דרך 'וייצר ה' [אלהים] את האדם עפר מן האדמה' (בראשית ב ז), שהוא כלי חרס.

נפשו העיפה. מה עשה, בא וישב כנגדו ולקח כלי של מים לעצמו ושתה כל פעם, כדי שיראה ממנו וכן יעשה.

רק שנה עם הפלי מים היה קצר קומה, וזה היה קומתו גבוה והיה צריך להרכין ראשו ולהשפיל קומתו כדי שיקח מעט מים לצמאו, ולא רצה להכניע עצמו שיקח ממנו מים, מחמת גסות רוחו וגובה קומתו, כאלו נצרך לזולתו.

וזה החכם הבין זה, ולא מצא תרופה לו כדי שיקח ממנו מעט מים, עד שהכרח לזקק מעט מים למעלה נגד פני האיש הנ"ל, אולי יקח בפיו מעט מים לצמאו, והוא דחק שפתיו זה בזה, שלא יכנס בפיו מעט מים מזולתו, שאין זה כבודו, וחזרו ונפלו המים לתוך פי הזרק, מה שאין כן זה שלא רצה לקבל עד שמת בצמא.

באור הנמשל

והמשיל זה נגד עיר גדולה של חכמים וסופרים שלא רצו לשמוע ולקבל חכמה ומוסר איך יתנהגו בדרך ה', עד שנסתלק מהם ומהדור, ונשארו דור יתום, והכי נמי דכתיב (ישעיה נה ג) 'שמעו אלי ותחי נפשכם וגו'', שהוא רפואה לכל הגוף והנשמה, לשמוע ולקבל מוסר מן החכמים, שהם רופאי הנפשות כמו שכתב הרמב"ם (דעות פ"ב ה"א).

ומי שלא ירצה לשמוע מוסר, עליהם נאמר (משלי א ז) 'חכמה ומוסר אילים בזו', עד כאן לשונו. והנגע שבא עבור גסות רוחו כארז שלא קבל מוסר, עתה ישפיל עצמו כאזוב ויקבל מוסר, ומזה רפואתו וטהרת המצרע, והבן:

וצוה הכהן ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים (יד ה)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

באור כל פסוקי הענין מתחלת הפרשה בדרך רמז על הגלות, התנוצצות הנאלה והריגת שני המשיחים

ובדרך רמז תרמו הפרשה על גלות ישראל, על דרך אומרים בספר הזהר (ח"ג רלב:) פי אמות העולם לישראל הם בחינת הצרעת, וישלטו בהם לצד הטעם עצמו שיוסוב הצרעת.

ותמצא גם כן שאמרו ו'ל (ויקרא לב ה) שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא לצד שלא היו בהם בעלי לשון הרע,

ואמנם העצה לזה הוא, וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות, רמזו על אהבה ויראה שהם תרין גדיפין, רמזו שיתלהב האדם בתפלתו באהבה ויראה ושמחה, ולא יכניעוהו העברות להעציבו שלא יוכל להתפלל, אדרבא יחזק בעצמו במאד מאד, ולא יהיה אז עניו בעת התפלה ויחשב בלבו אשר בשבילו נברא העולם, וכמו שכתוב (דברי הימים ב' יז ו) 'ויגבה לבו בדרך ה', ומזה יבוא להתלהבות גדול לאהבה ויראה גדולה, וכמו שאמר אבי אדוני מורי ורבי הקדוש זצוקל"ה אשר גאות' נוסריקון תרין גדיפין אהבה ויראה, שאז יהיה לו קצת גאות בלבו כדי להתחזק בזה לעבודת ה'.

'ועץ ארז ושני תולעת', הינו בעת התפלה שנקרא שני תולעת, על דרך (שוחו טוב תהלים כב) מה תולעת אין לה כח אלא בפה, ועל דרך (שיר השירים ד ג) 'כחוט השני שפתותיך', וזהו 'שני תולעת', אז יהיה בעיניו 'עץ ארז' שרומז על גבהות, כמו שכתוב ויגבה לבו בדרך ה', ואחר כך 'ואזוב', פרוש אחר התפלה בעת שעוסק האדם בצרכי עולם הזה אז יהיה בעיניו עניו ושפל כאזוב, על דרך אמרם ו'ל (במדבר רבה יט א) כל המתגאה כארז ישפיל עצמו כאזוב, כדי שלא ישביע עצמו מתענוגי עולם הזה, אבל בעת התפלה ועשיית המצות יהיה בשמחה גדולה כנ"ל:

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב (יד ד)

צפנת פענח

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

עץ ארז ואזוב רמז שתקנת המצורע להשפיל גאותו ואז ביכלת הצדיק להעלותו

במדרש (תנחומא א) מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב, והובא ברש"י, עין שם. העצה שיקח למטהר שני צפרים ועץ ארז ואזוב, גבוה ונמוך, שישפיל דעתו מגסות הרוח, כדי שיוכל [הכהן שהוא הצדיק] להעלותו.

משל מהבעל שם טוב

דשמעתי בשם מורי זכרונו לברכה לחיי העולם הבא משל, אדם גבוה קומה מאד עמד נגד זריחת השמש, שזרחה והקדרה חמה עליו ממש, וחקם אחד ראה מרחוק גדל חמימות אדם גדול הנ"ל שלא מצא תרופה לנפשו להקר במים קרים על

בזהר הקדוש (ח"ב קסז) 'יהי אור' (בראשית א ג) דא 'מינא, 'ויהי אור' דא שמאלא, שגם בחינת שמאל, בחינת גבורה, נקרא בחינת אור, בחינת חסד, אלא שבחינת חסד שבו הוא מכסה. ולכן כתבת שמאל נכלל שם א"ל בחינת חסד.

רחמנא לבא בעי - רצונו שיהפכו אב"ל ללב"א

וזהו רצון הבורא ברוך הוא, שביין כל זה ושיאמין באמונה שלמה שהוא בחינת חסד, ובוה מעלה בחינת הדין ונתהפף לבחינת חסד. מה שהיה בתחלה בחינת צרה, בחינת אב"ל, נתהפף ונעשה לב"א, בחינת חס"ד, והוא בחינת גאלה שנגאל מהצרה.

וזהו רמזו רבותיו וזרונם לברכה באמרם (סנהדרין קו:) רחמנא לב"א בעי, פרוש, רחמנא, הינו ה' המרחם וחסד חסד, הוא רוצה בחינת לב"א, הינו שיהפכו ישראל מן אותיות אב"ל לאותיות לב"א כנ"ל.

האמונה שכל המאורעות לטובה מהפכת מדת הדין לרחמים

וזהו מאמר חז"ל (ר"ה יז:) על פסוק (שמות לד ט) 'ויעבר ה' על פניו ויקרא וגו' מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא בשליח צבור וכו'. פרוש, 'ויעבר' גימטריא חס"ד גבורה (עין עץ חיים שכה פ"א מ"ב), ומכאן למדו שהקדוש ברוך הוא נתעטף, הינו שנתעטף ונתלבש בחינת חסד בבחינת גבורה.

ועל ידי שהאדם מביין ומאמין בזה ומעלה בחינת גבורה כנ"ל, ממשיך על עצמו י"ג מדות הרחמים, ונגאל מבחינת גבורה כנ"ל. וכל זה הוא הן בבחינת גשמיות הן בבחינת רוחניות, כשנופל ממדרגתו מעבודתו בקדש ועלה גם כן אותה בחינת גבורה כנ"ל.

הרמז בפסוק

וזהו רמזו בפסוק 'אשה כי תזריע וילדה זכר' וגו'. רצה לומר אשה רמזו לבחינת דין פינודע (וזהר ח"ג ונט), הינו כשפא על האדם בחינת דין, ועל ידי זה מפשפש במעשיו ומעלה אותה בחינת דין לבחינת חסד, ועל ידי זה נמשך עליו קדשה עליונה, בחינת זכ"ר גימטריא ברך"ה, בחינת חסד (וזהר ח"ג יד):

מי השלוח

רבי מרדכי יוסף מאינ' ביצה זיע"א כאשר האדם רוצה להתקרב להשם יתברך נסתר ממנו האור, כדי שישתוקק יותר, ואחרי כן משיג יותר מקפי תשוקתו וזוכה לראות שהשם יתברך היה עמו בשעת ההסתר

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב ב). בתחלה כשאדם מתחיל להתקרב עצמו

והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר (יד ט)

נאות הדשא

רבי אברהם מסוכטשוב זיע"א המצות ומעשים טובים שמקיימים בשבת נוגעים לכלל ישראל

במצרע כשמביא קרבנו לאחר טהרתו וביאתו אל המזבחה, כתיב וכפר עליו הכהן. וצריך להבין הלא כבר נתפטר בתשובה שעשה עד שנתרפא מנגעו, כי אם לא היה חוזר בתשובה לא היה מתרפא. **ויש** לומר, שהמצרע נשתלח חוץ לשלוש מחנות ונבדל מכלל ישראל, אם כן כשחטא היה החטא נוגע לכלל ישראל, ובכן אין התשובה כמו החטא, שהתשובה אינה נוגעת לכלל ישראל, כיון שאז הוא נבדל מן הכלל וכנ"ל, ולכך פשנתרפא וכן לתוף המזבחה צריך עוד פעם תשובה שתגיע לכלל ישראל, ואז מכפר עליו הכהן מהחטא שחטא ונגע להפלה.

וזה גם כן בשבת קדש, שאז המצות ומעשים טובים שעושה האדם נוגעים יותר להכלל מאשר בימי החל, כיון ששבת היא ברזא דאחד, וכמו כן הפגם שפוגם בשבת נוגע יותר מבימי החל, כיון שהכל ברזא דאחד:

חזק ונרתחזק

בת עין

רבי אברהם דב מאבריש זיע"א בכל צרה, הו גשמיית וכו רוחנית, טמו חסד הבורא

איתא בזהר הקדוש (ח"א ד) עמא די חשוכא מהפכיין לנהורא כו'. דהנה עקר שעשוע דקדושא בריף הוא בצדיקים שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים. הינו שבכל בחינת דינים רואין ומסתכלין בחינת חסדי השם יתברך, שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם אינה צרה רחמנא לצלן, הוא בחינת חסד כרי שיפשפש במעשיו, בין כשילש לאדם אינה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הכל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר.

כי גם בחינת דינין, בחינת גבורה, בחינת שמאל, נכלל בו בחינת חסד, כדאיתא

והכונה בזה, לצד שנשארו ככלי חרס שעומד לשבירה, לצד גרעון התורה המתחסת למים חיים, על ספת מים חיים שאין בישראל תורה, על זה תשחט הצפור האחת. גם באמצעות דבר זה ילפש ה' בגדי נקם, הפך מדותיו הרחמים, ונעשה פלה לגויים המרעים.

וממוצא דבר אתה יודע, שאם יהיה בהם תורה, לא ימות הצדיק. ותמצא שכתב האר"י ו"ל (שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ו ד"ה תשכון) שצריך לבנו בתפלה הקבועה להתפלל על זה הצדיק שלא ימות, פרוש, כי באמצעות התפלה יתרכה זכותו ויעמד חי, ותבטל גזרת מות ממנו.

ואמר את הצפור החיה, שהוא משיח בן דוד, יקח אתה הקדוש ברוך הוא, ויצרף עמו זכות האבות, ויצרף נקמת הצדיק שנהרג, והוא אומר יקח אתה ואת עי וגו' וטבל אותם ויגו' בדם הצפר השחטה, ויתגברו הרחמים מזכות האבות וממשיח הנהרג, ויתפפרו כל הדרגות הטמאות ומניעות דבקות ישראל.

והוא מה שרמזו הכתוב כאן באומר וזהו על המטהר, פרוש, ענין פפרה, כי למען זכות האבות ולמען אשכול הנהרג הוא כופר, וכפר על בני ישראל. ואמר שבועה, כנגד שבועה הדרגות הטמאה אשר יטמאו בהם בית ישראל, כי הם שבועה כידוע. והם הנה הרמוזים בטמאת מת וטמאת נדה, דכתיב (יחזקאל לו יז) 'כטמאת הנדה' וגו', ובוה וטהרו.

ואז ושלח את הצפר החיה, כאומרם בספר הזהר בפרשת בלק, וזה לשונם: ומההיא מערתא יסגי חד עופא וברבא עלאה דישלוט בכל עלמא, וליה יתייב מלכותא וכו'. והוא אומר על פני השדה, שהוא עולם הזה, שתהיה שולטת בכל העולם.

ואז וכבס המטהר שהם ישראל, את בגדיו — הם בגדים הצואים שהיו מלבשים בנשמתו, כדרך אומר (זכריה ג ד) 'הסירו הבגדים הצאים'. וגלח את כל שערו שהם בחינות צמחי החמר העכור. ורחץ במים היא התורה, בה יטהר מחשבותיו. ואחר כזו אל המחנה — זה מחנה שכניה, ורושלים היודרת בנויה מלמעלה.

ואמר וישב מחוץ לאהל — כי לא יקרבו להזדוג לשכינה עד שישבו שבועה נקיים לחשש טמאה, וביום השביעי יהיו ראויים לקבלת הארת הקדשה. וכיוצא בזה תמצא שאמר ביחזקאל (מג כז) 'שבעת ימים כפרו את המזבח וטהרו אותו'. נמצאת אומר שמי טהרות, טהרה הראשונה הרחקת הטמאה, והשניה היא הקרבת הקדשה:

אות יא):

מסכת אבות - פרק ב

אל תאמר לכשאפנה אשנה (מ"ד)

אור הגנוז

רבי אהרן מאפטא זיע"א

התעוררות לנצול כל יום דבר יום בימוז

לא יאמר אדם 'לכשאפנה אשנה' חק היום ביום מחר, והיום אשב לי בטל שעה אחת בשנה או בטיול, כי הרי מצינו פה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי עולם הבא (אבות פ"ד מ"י), נמצא על ידי בטלה של שעה אחת מאבד דבר גדול כזה כמו כל חיי עולם הבא, כל שפן מי שתורתו ועבודתו אינה אפלו בשביל שכר עולם הבא אלא לעשות נחת רוח ליוצרו.

והנה אדם שאין לו בית וגם הוא ערם מכסות, אף יש לו אלף דינרי זהב, נמצא יכול לקנות לו מזה כל חיי עולם הזה, נמצא מתפחד מאד שלא לאבדם.

וכן הזמן הוא ההון הרב שיכול אדם לקנות על ידו את העולם הבא, כל שכן שראוי שיפחד אדם לאבד עולם הבא שזמנו יותר ארוך מעולם הזה. על כן ראוי שיפחד שלא יאבד שום שעה בבטלה, כי שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה יפה מפל חיי עולם הבא.

וזהו שאמר שלא יאמר 'לכשאפנה אשנה' ליום מחר כו', כי יום מחר צריך בלאו הכי ללמד כל היום עבור חובת היום, כמו שכתוב 'הגית בו יומם ולילה' (יהושע א ח).

וזה שכתוב 'הנה עון על עונם' (תהלים טו כח), חונן מהעון תן עליהם עוד עון, 'ואל יבאו בצדקתך' (שם), פרוש באותה השעה שעברו עברה ועון היה ראוי להם לעשות מצוה, ומי התיר להם שעה זאת:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

בתכלית הירידה והדיוטא התחתונה מרחם הבורא יתברך על האדם ושולח לו עזר מקדש

אפלו מי שהוא בדיוטא התחתונה בתכלית השפלות והפחיתות, אפלו בהיכלין דמסאבותא, גם שם אין קץ וגבול לאלקותו יתברך, וכמו שאין סוף לאלקותו במעלות עליונות, כי גבה מעל גבה וכו', כמו כן ממש אין סוף ותכלית לאלקותו יתברך במדרגות הפחתונות.

כי גם במדרגות הפחתונות בתכלית תכלית דיוטא התחתונה חס ושלום, אין מקום ואין טמאה שלא יוכלו למצא גם שם את ה' יתברך, כי 'מלכותו בכל משלה' (תהלים קי ט), וכמבאר בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה מזה כמה פעמים.

אדרבא, לפעמים פשאדם בדיוטא התחתונה מאד מאד והסטרך אחרך והטמאה מתפשטין עליו מאד ורוצין לבלעו לגמרי חס ושלום חס ושלום, אז דיקא הוא יתברך מרחם עליו ושולח לו טהרה וסיוע מלעלא כרי שייכל להחיות את עצמו ולשוב אליו יתברך, או על כל פנים לא יאבד לגמרי.

כי לא אמר ה' למחות שם ישראל, וכמו שכתוב 'כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב וכו' ראו עתה כי אני אני הוא וכו' (דברים לב לו-לט), וכתוב 'ואביט ואין עוזר ואשתומם כי אין סומך ותושע לי זרועי וכו' (ישעיה סג ח).

וזה מרמז במצוה זאת של נגעים, שבהרת כגרים טמא ופרחה בכלו טהור, כי דיקא לפעמים כשאב לתכלית הירידה אז הוא תכלית העליה, ונמשך עליו טהרה ותקון ממקום שנמשך עליו, כי אין חקר לתבונתו יתברך ולגדלתו אין חקר ואי אפשר להשיג דרכיו יתברך (שילוח הקן ה"ד

להשם יתברך, אז מסתיר השם יתברך אורו ממנו כדי לברר תשוקתו, עד שנשבר לבו שמפיר את חסרונו, עד שזוכה על ידי זה שהשם יתברך מגלה לו דברי תורה יותר ויותר מפני תשוקתו שהקדוש ברוך הוא נותן לו מלא עומסו.

וזה פרוש הפסוק 'האני אשכיר ולא אוליד' יאמר ה' אם אני המוליד ועצתי אמר אלקיך' (ישעיה טו ט). 'האני אשכיר', הינו אם בתחלת התקרבותו אני שבתי את לבו בהסתרת פנים כדי להגביר צעקתו ולבררו כדי שיזכה לישועה, ולא אוליד לשון עתיד, שאז אין לב האדם מאמין אפלו שיליד וזוכה לישועה, וזהו מכח הסתרת פנים.

ואחר כף שזכה לישועה בשפע רב אז מכיר שהיה עמו השם יתברך מתחלה ועד סוף, וזהו 'אם אני המוליד, לשון עבר, ועצתי', אז מכיר שלא היה ממש הסתרת פנים, כי גם בתחלה כשהיה בצעקה אז היה גם כן מכח השם יתברך שבנה לו את הישועה על ידי הסתרה הזו.

וכתיב 'אם תדרשנו ימצא לך' (דה"א כח ט), הנה מה שהאדם זוכה שהשם יתברך נמצא לו, בודאי אין במקרה, רק שהיה מוכן כף מתחלת בריאתו לבוא למדרגת ישועה זו, ואף על פי כן מצד האדם יש לו בחירה כמו שנאמר אם תדרשנו כו', וזהו פלא גדול.

וזה גם כן פליאת הפרשה הזו, אשה כי תזריע וילדה זכר, הינו שאין לברר עמק הלו, כי אי אפשר שעל ידי זריזות תשוקתך יולד הישועה הנראת שהיה במקרה, ותלוי בבחינתך, ובאמת אינו רק שהישועה אמיתית מסודרת כן מתחלת הבריאה מאת השם יתברך, וזהו וילדה זכר, הינו ישועה מסודרת מתחלת הבריאה:

אוצרות גאוני הדורות

נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו פה יהיה זרעך (בראשית טו ה). עפר, פנאמר 'יהיה זרעך פעפר הארץ' (שם כח יד). בהמות, פנאמר 'אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו' (תהלים מט, כא).

עוד יש להקדים את דברי הספרי (דברים פ"ט מו), שבזמן שישראל עושים רצונו

'שמיני', לדיני טמאת וטהרת האדם שפברשת 'תזריע'. עוד יש להבין, הלא מעלת האדם גדולה ממעלת הבהמות והחיות, ואם כן היה צריך להקדים את דיני האדם לדיני הבהמות והחיות.

ונראה לכאר, בהקדים, שלושה דברים שנמשלו בהם ישראל. כוכבים, פנאמר "ויצא אתו החוצה ויאמר הבט

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (יב א-ב)

כסף צרוף

רבי סעדיה צפירה זצ"ל

כאשר האדם מתנהג בשפלות הוא מתעלה מעל כל הנבראים

יש להבין, מה טעם הסמיכות בין דיני טמאת וטהרת בהמות וחיות שפברשת

בן יאיר

רבי חיים מאיר מזרחי זצ"ל

הרחקת הטמאים מן המצורע

פרש"י משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו. ראוי לדקדק דלא הנה צריך למימר כי אם וטמא יקרא, דהא בדידיה משתעי קרא, דכתיב והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וכו' וטמא יקרא.

ונראה לעניות דעתי דבא רמז למה שאמרו רז"ל הביא דבריהם רש"י ז"ל בסמוך בקרא ד'בדד ישב מחוץ למחנה', דצריך שלא יהיו עמו אפלו טמאים אחרים עמו, דכמו שהוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לחברו, כך נשתנה הוא משאר טמאים לישוב בדד.

וכנגד זה כוון הכתוב לומר וטמא טמא יקרא, כלומר דמשמיע קולו שהוא טמא, ויפרשו ממנו אפלו מי שהוא טמא כמותו, דכך ענשו של זה דצריך לקרא ולהודיע שהוא טמא גם לטמא כמותו לשהוא גם כן יבדל ממנו.

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו (יד ב)

שבת מיהודה

רבי יהודה גרינוולד זצ"ל

טהרת המצורע סימן לטהרת נפשו

הכלל מסור בדיניו מפי חז"ל (שבת ק). הבא לטהר מסייעין לו, ובמה ינדע איפה כי היה מחשבתו זכה וכונתו נאמנה בענין עשית מצוה או הרחקה מעברה, אם באמת מן השמים היו מסייעין על ידו שלא נודמן בפניו עכוב, ועלה בידו לקיימה בהגון וכמצוה ובכונה הראויה בשעת מעשה, על הרף אמרו ז"ל במדרש (דברי ב א) על פסוק (תהלים י י') 'תכין לבם', אם היה יכול לכונן בתפלה - זה לאות כי 'תקשיב אונך' וחספן השם 'תברך בתפלתו.

והנה המצורע עד שתהיה נגמר טהרתו צריך לו לעשות דברים רבים המסדרים בפרשה זו, והנה אם באמת עלתה לו, שלא נתעכב ולא נטרד בשום דבר המונעו מטהרתו, שלא נשפכו הדמים, או אחד מהצפרים מת וכדומה, וגם גוף רפואת גופו עלה בהגון לפני הכהן הבא לראות, זה לו להמצורע לאות עולם שבאמת היה מטהר את עצמו מעברות שעבורם בא לו הצרעת בגופו, ואם לא היה טהרתו בשלמות לא תהיה סדור הדברים בהגון, ויתעכב וימנע מבוא באנשים עד שיתקן מצויו.

קבלת היסורים בשמחה

ונראה לעניות דעתי לפרש בדרך אחרת דלענין קבלת היסורים קאמר, וכעובדא דרבי אלעזר ברבי שמעון דהנה אמר בואו אחי, בואו רעי (ב"מ פד:), וכן אמרו רז"ל (ברכות טו) למאי נפקא מנה לקבולינהו בשמחה.

ולזה אמר אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וכו', באו עליו היסורין צריך להיות זהיר הרבה שלא יבעט בהם חס ושלום, רק והיה בעור בשרו, שיהיה שמח במה שבא בעור בשרו נגע צרעת, ואז יהיו לו לכפר על הנפש לכל עון ולכל חטאת.

ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקו וראה הכהן את הנגע (יג כט-ל)

מקרי דרדקי

רבי הלל ליבנטשטיין זצ"ל

ערכות האנשים על הנשים

עין בארץ חיים (סי רעא) שנסתפק שם הדגול מרובקה בכונת הרא"ש (ברכות פ"ג סי יד) למה דאמר דאצל נשים ליכא ערכות, אם רק הכונה דהמה אינם ערכים עבור אנשים, אבל אנשים ערכים עבור נשים, או נאמר דגם אנשים אין להם ערכות עבור נשים.

ואפשר לפשוט ספק זה, דכתיב (יג ב) אדם כי יהיה בעור בשרו והובא אל אהרן הכהן, וכן בפסוק ט' נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אבל שם בפסוק כ"ט ואיש או אשה כי יהיה בו נגע, רק נאמר וראה הכהן, ולא נאמר והובא אל הכהן, והלא דבר הוא.

לכן נראה לעניות דעתי לומר דהטעם של שנוי פסוקים אלה הוא, משום דאיתא בזהר עבור ערכות צריך כל אחד להביא הצורע אל הכהן, אם כן בפסוק ב' ובפסוק ט' דמייירי באנשים, דכל הפרשה בלשון זכר נאמרה, ואצלם איכא ערכות, משום הכי אמרה תורה והובא, בזהר הנ"ל, מה שאין כן בפסוק כ"ט דמייירי גם בנשים, ואצלם ליכא ערכות משום הכי לא נאמר והובא. מעתה אפשר לפשוט מה שנסתפק דגול מרובקה, דהרי מוכח מכאן דגם אנשים אין להם ערכות עבור נשים.

והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא (יג מה)

של מקום, הם נמשלים לכוכבים, וכשאינם עושים רצונו של מקום, הם נמשלים לעפר הארץ.

ויש לפרש, שכאשר ישראל עושים רצונו של מקום, אין כל אמה ולשון שולטת בהם, כנאמר "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (בראשית ט, ב). ואם האדם מתנהג בענוה ובשפלות, ומחשיב עצמו כתולעת שהיא פחותה שבנבראים, אז הדבר נהפך, והנברא האחרון, שהוא האדם, נהיה ראשון ומעלה על כל הנבראים. אבל כאשר אינם עושים רצונו של מקום, הם נמשלים לעפר ולבהמה, ואף הבהמות מושלות בהם.

וכזה יובן הטעם שסמך והקדים הכתוב את דיני האדם לדיני הבהמות והחיות, כדי שהאדם יתבונן בכך, וישפיל את עצמו בתכלית הענוה, ואז יזכה שיתהפך הדבר, ויתקיים בו "כל גיא ינשא" (ישעיהו מ, ה), והוא יהיה משול לכוכבים. (מכון חכמי ספרד נתיבות)

והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג ב)

פני יוסף

רבי ישעיה יוסף פונטימולי זצ"ל

שמחת כפרת העונות על ידי נגע הצרעת

הדקדוק מבאר דרז"ל אמרו כל מקום שגאמר והיה' אינו אלא לשון שמחה, ואלו הכא לשמחה מה זו עושה, ועין להרב לב אריה ז"ל מה שפרש בזה. ושמעתי מפה קדוש כמה"ר אליעזר פאפו נר"ו שפרש בזה על פי מה שאמרו רז"ל (סנהדרין קא), בשעת פטירתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, התחילו תלמידיו בוכין ורבי עקיבא משחק, אמרו לו לרבי עקיבא למה אתה משחק, אמר להם ולמה אתם בוכים, אמרו לו ספר תורה שרוי בצער ולא נכפה, אמר להם לכך אני משחק שכל זמן שאני רואה את רבי שאין פשתנו לוקה ואין יינו מחמיץ אמרתי אכל רבי עולמו בחייו, עכשו שאני רואה שייסורין באין עליו לכך אני משחק, ע"כ.

וזהו הרמז כאן אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת שייסורין ורדפים אתריי, על זה ראוי לשמח, והיה בעור בשרו אין והיה' אלא לשון שמחה, שכל זמן שהיה עומד בכריאתו ואין פשתנו לוקה יש לחוש שאוכל עולמו בחייו, ברם השתא ראוי לו שישמח כי חלקו שמור לעולם הבא במשולם, אלו דבריו נר"ו [וכו'].

למדרגה ביראת שמים ובקדושה ובטהרה, כמו שאמרו (אבות פ"ג מ"ו) אם אין תורה אין יראה. והנה אם רואין מי שעוסק בתורה ומכל מקום לא זכה למדרגות יראת שמים, בודאי יש איזה דפי בתורתו, כמו שאמרו (סנהדרין ק:) תורתו של דואג משפה ולחוץ.

וזהו שאמר הפתוב **זאת תורת אשר בו נגע צרעה**, כלומר כי אז נכר שיש בתורתו איזה נגע ואיזה צד טמאה, אשר לא תשיג ידו, כלומר אם לא השיגה ידו על ידי עסק התורה לטהר עצמו, אז בודאי גם עסק תורתו יש בו איזה דפי.

ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית (יד לה)

דברי שאול

רבי שאול מלויטנבאך זצ"ל

נגעי הבתים לא היו ולא עתידים להיות

אמרו רז"ל בסנהדרין (עא.) בית המנגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתבה אלא דרש וקבל שכו. לכן אמר **ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר** רצה לומר שאמר להם דין נגע בתים כדי לדרש ולקבל שכו, אבל במעשה לא היה ולא עתיד להיות. ואמר **כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעה**, רמז כי תבואו אתם משה ואהרן אז אתן בבית, וכמו שמשה ואהרן לא באו לארץ ישראל, כך לא היה בית המנגע.

ויש לומר דבאמת נראה כנגע היה בבתים, אבל לא בא לידי נגע, שמא לזה אמר לא היה ולא עתיד להיות, לכן נאמר **ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר**, רצה לומר האמירה יהיה, ומהו, **כנגע נראה לי** כי באמת לא היה נגע ממש.

טהרת הנגעים על פי הכהן

מקרי דרדקי

רבי הלל ליכטנשטיין זצ"ל

טהרת הנגע כפי צדקתו של הכהן

איתא בזהר שטהרת הנגע תלוי לפי צדקתו של כהן ולגדל זכותו, ובזה נראה לעניות דעתי לפרש פונת הפסוק (ב א) **והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים**, אחד דייקא, החשוב והמסוים, כמו 'כמעט שכב אחד העם', דמאחר שהוא צדיק יהיה יותר בכחו לטהר הנגע.

וגם נראה לעניות דעתי שדבר זה מלתא דמסתבר הוא, משום דידוע דהכל

מוציא שם רע נאמר שאבי הנערה מוכיח לזקני העיר שדברי הבעל אינם נכונים, נמצא, שאינו נענש בנגעים, שהרי לא הועילו מעשיו. ולפי זה יובן, שמכיון שאינו נעשה מצרע, אינו יכול לשלח את אשתו לעולם, ואף זקני העיר יכולים להענישו לשלם מאה פספס לאבי הנערה.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ג)

בנה יצחק

רבי יצחק ברכה זצ"ל

מצות שלוח המצרע בעירות המקפות חומה בארץ ישראל

יש לדרקדק דהנה ליה למימר ויצא הכהן אליו, ומאי אלא מחוץ למחנה, שפכר ידענו שהמצרע הוא מחוץ למחנה.

אך הענין מוכן על פי מה שכתב הרמב"ם (טומאת צרעת פ"א ה"ו), טהרת המצרע

נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית, ע"כ. ובפרק "ה"ו) כתב, דין המצרע שיהיה לו מושב לבדו חוץ לעיר, שנאמר 'מחוץ למחנה מושבו', ודין זה נוהג בעירות המקפות חומה בארץ ישראל בלבד, ע"כ.

נמצא דשלוחו אינו נוהג אלא בארץ ישראל בעירות המקפות בלבד, אבל טהרת המצרע נוהגת בכל מקום, אם כן משפחת לה טהרת מצרע שלא נשתלח חוץ למחנה כשהוא בשאר ערי ישראל שאינם מקפות חומה, ושם יכול להיות שיהיה הוא והכהן במקום אחד, ועל ענין כזה הוא אומר **זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן**, שיוכא למקום שהכהן שם, כיון שאינו טעון שלוח מחנות בעירות שאינם מקפות.

יש לפעמים ויצא הכהן ואימתי, כשהוא אל מחוץ למחנה, כשהוא בעירות המקפות, באופן שהמקרא מלמדנו דין התוספתא, שדיני טהרת מצרע נוהגת בכל מקום, ודין השלוח דלאו בכל מקום הוא.

זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו בטהרתו (יד לב)

טיח השדה

רבי אליעזר חיים דייטש זצ"ל

התעלות על ידי למווד התורה סימן לטהרת הנפש

יש לפרש פונת הפתוב, כי על ידי התורה צריך האדם להתעלות ממדרגה

ועל דרך שאמרו (תענית יא.) גפי נזיר, באם נודמן לפני בתוך ימי נזירותו שנשטמא, כתוב שם (במדבר ו יא) 'וכפר מאשר חטא על הנפש' על שצער עצמו מן היין, שבזה הראו לו מן השמים שלא היו פרישותו חשוב לפני השם יתברך.

והינו הכא זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו, שדוקא אם באמת טהר גברא את עצמו, אז 'זאת התורה' הפתוב בפירוש אחר כך מה שיעשה ביום ההוא, תהיה ותעשה, תגיע לכלל מעשה והיותו, ויבא לידי גמר וכמבאר למעלה.

יד יוסף

רבי יוסף צנפתי זצ"ל

כיון שמעשיו לא הועילו מתחילתו לשלם מאה פספס

נאמר בגמ' ערכין (טו:), 'אמר ריש לקיש, מהו שנאמר "זאת תהיה תורת המצרע", זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע'.

וצריך להבין, מהו שאמרה הגמ' שענש הצרעת באה על עון הוצאת שם רע, והלא בפירוש מוציא שם רע (דברים כב, יג-ט) נאמר, שזקני העיר מענישים את המוציא שם רע לשלם מאה פספס לאבי הנערה. ועוד אמרו בגמ' כתבות (לב), שאין אדם לוקה ומשלם, וכיון שהמוציא שם רע לוקה בענש הצרעת, איך אפשר להענישו גם כן בתשלום מאה פספס.

עוד יש להבין, כיון שאמרה הגמ' שהמוציא שם רע נענש בצרעת, איך נפרש את דברי הפתוב בפירוש מוציא שם רע 'ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו' (שם, טו), והרי בגמ' כתבות (עו:) נאמר, שפאשר הבעל נעשה מפה שחין, אפלו אם אשתו רוצה להשאר עמו, כופים אותו לגרשה?

ונראה לבאר, בהקדים את דברי הגמ' בערכין (טו:), שהנגעים באים על עון לשון הרע. והקשטה הגמ' ממה שאמר רבי ענני בר ששון, 'למה נסמכה פרשת בגדי כהנה לפרשת קרבנות? לומר לה, מה קרבנות מכפרים, אף בגדי כהנה מכפרים וכו', מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקב"ה, יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול. וכיון שהמעיל מכפר על עון לשון הרע, מדוע הנגעים באים על עון זה? ותרצה הגמ', שהמעיל מכפר על לשון הרע פאשר לא הועילו מעשיו, אבל פאשר הועילו מעשיו המעיל אינו מכפר, ולכן באים עליו הנגעים.

ולפי זה יש לבאר, שמכיון שבפרשת

שבענן הצרעת מצוים הם דוקא להטפל בו.

והכונה, לפי דלא חשיר קוב"ה דעביד דינא בלא דינא, ואם ה' חפץ לדכאו בחלי מסתמא נמצא בו עון אשר חטא בו, נמצא שצריך לשרש אחרי הצרעת הזאת, לחפש ולכדק במעשיו על איזה עון נענש, ולחזר בתשובה שלמה לפניו.

ולכן הכהן אשר דרכו והלכו בקדשה, ותמיד כל היום עוסק במלאכת שמים, הוא האיש אשר יבחר ה' לדעת את סבת צרעתו, ולדבר על לב החוטא לשוב בתשובה שלמה על כל עונותיו ופשעיו, ועל ידי כן יתרפא לא רק המחלה בלבד, כי אם גם הסבה אשר בעבורה נענש מן השמים יסיר ממנו, ושב ורפא לו.

וזה שאמר הכתוב ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, אף שלכאורה נראה שהוא טרחא שלא לצורך, אבל ירויח על ידי כך וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, נגעי הנפש נגעי בני אדם, הן עונותיו וחטאיו, יתרפאו על ידי הכהן העוסק במלאכת שמים להדריכו בדרךי ה' ולהחזירו למוטב.

רבי מאיר טמחה הכהן צ"ל שמירת ההשגחה העליונה על הכהן מפני סכנת הנגע

ענין הנגעים שנמסרו לאהרן הכהן, הוא מסתרי התורה אשר הטמאה והטהרה תלוי בכהן [וכו']. אמנם יש לומר דהנה הנגעים היא מחלה המדבקת, עד שאמרו במדרש רבה ובתלמודין כתבות (עו:) דלא עיילי למבואיה, ולכן (להלן פסוק מה) 'טמא טמא יקרא', וזה התעסקות בו הוא ענין מספן, וצריך לזה השגחה נפלאה פריטיות, אשר העוסק ינצל מזה, ויהיה נבדל אשר אליו לא תדבק הנגע. לכן בחרה התורה זה בכגי אהרן אשר המה נבדלים משאר ישראל ומשגחים בפריטיות יותר, וכמו דכתיב (דברי הימים א' כג יג) 'ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים'.

באר שמואל

רבי שמואל וזנבג צ"ל רפוי החטאים והעונות אשר גרמו לצרעת

צריך טעם למה הקפידה התורה דוקא בכהן שהוא יראה הנגע, והלא כהנים קדושים המה, ועל טמאת מת נצטוו בפרוש 'לנפש לא יטמא בעמיו', והתמה

פיו של צדיק עושה רשם, ואיאת בתורת כהנים שהכהן הרוצה את הנגע אומר להמנגע דברים כפושים, ומוכיח אותו על עונות אלה שנגעים באים עליהם, ויתן אל לבו להטיב אותם ולעשות תשובה, משום הכי כל שהכהן הוא יותר צדיק - יותר עלול הוא שיטהר המנגע, משום שעל ידי כן יהיה דברי תוכחתו יותר נשמעים.

זרע שמשון

רבי שמשון חיים נחמני צ"ל

איו כפרת מזבח וקרבו בלא כהן

צריך טעם למה הטמאה והטהרה של הנגעים תלויה ביד כהן ולא ביד החכם, כמו שאר דינים של אסור והתר שפכל התורה פלה [וכו']. ולפי הפשט נוכל לתת שני טעמים למה דוקא דין הנגעים מסור ביד כהן, דבפרק קמא דברכות (ה) אמרינן דנגעים הוו מזבח כפרה, ומשום הכי מסר דינם לכהן דאין מזבח ואין קרבן בלא כהן.

משוך חכמה

מעשי צדיקים

אליו והוא יהיה רב ורבי וראש וזנב, וזה פוגם בדבור שרש נשמות ישראל, וסובר בזדון לבו שהוא גאון עולם וכל הדור טפלים אליו, רבו של כל בני הגולה, והעני הזה צורתא דשמעתתא אינו יודע, אלא להכיר דברי אלקים חיים, פוסק פסקים לא טובים.

ויש מתגאה במעשים מאנשי שם (עי' זוהר בראשית כה), בונין בתי כנסיות ולא לשמא דה', אלא להיות מאנשי השם, 'בהרת עזה כשלג' (נענים א א) עם סימני טמאה עלה במקומה, מלך עליון אייר עינינו ויציל מכל טעות.

לא לחנם אמר לי מורי ורבי דודי הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, "בני אייזיק הידעת, כשהייתי בן ארבעים שנה עדין הייתי מתירא אם אינני מקלפות גנה, ואף עד היום מרתתין אברי מזה.

וכן חטא אדם הראשון היה בדקות גדולה, וכשנדהה ונפל היה לו להתחזק בהכנעה שלא לעבר על מימריה דרחמנא שצוה לו על פי פשטות כשירד בעשיה לא יאכל מעץ הדעת, ונזה יחזר למדרגתו

אדם כי יהיה בעור בשרו טאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והוא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג ב)

כתב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמנא זיע"א, יש מתגאה ועושה עצמו אלוה, כמו שאמרו הקדמונים (כד הקמח ערך רשות), מועטים הם בעולם שאינם עושים עצמם בגאונה שלהם אל נכר, כפרעה הרשע וכחירם וכיוצא מלך יהודה שהרג זכריה הנביא על ידי שעשה עצמו אלוה, והתיר להרגו במקדש ביום הכפורים שחל להיות בשבת (סמו"ר ח ב, עי' איכה זוטא א ט), והוא 'טאת' בסימני טמאה.

ויש מתגאה עצמו בתורה ובדבור שרש נשמות, ועל ידי זה יצא שם רע כי פגם בדבור, ועל ידי פגם המחשבה בגאונה אין אני והוא יכול לדור' (סוטה ה), ונעשה 'אל אחר' 'עמלק' 'טאת' התנשאות הרע, והפך 'ויגבה לבו בדרךי ה'" (דברי הימים-ב יז ו).

ונעשה 'ספחת', שמשתוקק שהכל יספחו

זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה (יב ז) **במוצאי** חג הפסח בשנת תשט"ז, ישב הרה"ק הדברי יואל מסאטמאר זיע"א בסעודת פדיון הבן, והכהן הפודה היה רבי אברהם שלמה פ"ץ צ"ל אב"ד ריסקווע.

אחר ברפת המזון כשבקש אבי הבן שיתנו לו מעט משרי הכוס של ברכה, כי הוא רוצה לתן מן היין לילדת, ענה לו הרב הפודה כי בשלחן ערוך בהלכות תענית מבאר כי יולדת מקנה כף רק עד שלושים יום, ולא יותר, אף הדברי יואל טען לעמתו כי גם לאחר השלושים יום, עדין מתאים לה שם 'יולדת'.

התחילו השנים להתוכח בענין זה, עד שהזכיר הדברי יואל כי בפרוש מצינו בדברי התורה הקדושה בפרשת תזריע, חיוב הבאת קרבן אחר לזכר ולזרע שלושיה ושלושים יום ואחר לזכר ולזרע שלושיה ושלושים יום, ולבסוף מסים הכתוב ואומר, 'זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה', אם כף מצינו שהתורה קוראת 'יולדת' גם אחר שלושים יום. (וכר צדיק לברכה)

ויתקן הפגם הדק שטעה ביחוד הנורא, ועביד קצת פרוז בטעות נגה, ודי בזה, עד כאן תחום שבת. (זהר חי ח"א כא:)

והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מנבניי הכהנים (וי ב)

מעשה בצדיק תלמיד חכם ממדינה רחוקה, שהיה ירכו להיות סגור ומסגר בחדרי חדרים בסתר כדי שלא יודע לאיש כיצד הוא מתנהג בעבודת הבורא, לא דבר עם שום אדם, והיה מעטף בטלית ותפליו ובפרישות מכל הנאות, לומד תורה יומם ולילה.

כשהגיע לאזניו שמעו של אור עיניו רוח אפינו הרה"ק **רבי אלימלך מליזנינסק** זיע"א, מעניני מופתים נפלאים ורוח הקדש ומדרגות נפלאות שלו, היה תמה, והוא יצא לדרך ארצה עד שהגיע לבית מדרשו של רבי אלימלך.

ברוח קדשו צפה בו הרבי, יצא לנגדו מביתו, נתן לו שלום בסבר פנים יפות, ואמר, כתוב (ירמיה נג ג), 'אם יסתר איש במסתרים, אז ודאי אני לא ארְאֶנּוּ נְאֻם ה'שם' כי על "צרעת" מתרגמינו "סגורו" ע"כ.

והצדיק האורח עמד תמה, כי לא היה מכיר אדם ושום אדם לא הכיר מהותו וענינו בכל מדינה זאת, מאותו היום דבק נפשו לרבי אלימלך, עד שהיה מגדולי תלמידיו. (היכל הברכה בראשית קטז.)

ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא (וי מ)

ספר הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקומרנא** זיע"א, הרה"ק **רבי חיים חייקיל מאמדור** זיע"א שהיה מבני היכלא של הרה"ק **רבי דב בער ממעזריטש** זיע"א, היה מפלג מאד ביראת שמים, עד כדי שכל שערות ראשו נשרו ממנו, מרב פחד השי"ת שאפף אותו, עליו ועל שכמותו אמר הכתוב 'איש כי ימרט ראשו', מפחד ה', 'טהור הוא', הוא בעל מדרגה. (ממעניות הנחצ)

בדד יטב מחוץ למחנה מוטבו (וי מ)

בשנת תר"ח פרצה בעיר ווילנא ובסביבתה מגפת חולירע שהפילה קרבנות רבים, כנהוג בקהלות ישראל בשעת צרה, החלו אנשים רבים לפשפש במעשיהם ואף במעשי אחרים, כדי לחשוף עונות וחסאים של הבריות שגרמו למגפה הקשה.

יום אחד הופיע אדם בביתו של **רבי ישראל מסלנט** זצ"ל, ולחש על אָזנו כי בביתו של פלוני נעשים מעשים אשר לא יעשו, ומן הראוי להתערב מיד כדי לגדר את הפרצה, רבי ישראל שהכיר באיש שיש לו הרבה במה להיטיב מעשיו, פתח ואמר לו.

צוּתָה התורה לשלח את המצרע מחוץ לכל שלשת המחנות, יותר מיתר הטמאים, שלוח מרחק זה של המצרע אפשר להסביר לפי שאמרו (סריני טז) כי צרעת באה בעוון לשון הרע. הענש של מספר לשון הרע, אינו דוקא משום הפצת דברי שקר, אלא בגלל שמחפשים חטאים ופגמים רק אצל הזולת.

בין שפך, אומרים לבעל לשון הרע כזה, אם אמנם אתה ממחה גדול למצא חטאים ועוונות ופשעים, צא מחוץ למחנה, התבודד עם עצמך ימים רבים, ואז תוכל לחשוף ולגלות את החסרונות והעוונות שלך. (מאורי הגולה)

זאת תורת וגו' בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו (וי טט)

ספר הרה"ק **רבי אליעזר מדזיקוב** זיע"א, כי פעם שבת עם אביו הרה"ק **רבי נפתלי מאקאטיץ** זיע"א בצל רבו הרה"ק החוזה **מלוולין** זיע"א, ובאותה שבת הרגישו בני החבריה קדישא קדשה גדולה ותענוג גדול בקדשת שבת, ממש מעין עולם הבא, והכל סערו ורתחו מקדשת שבת.

התחילו בני החבריה לחשב ביניהם מהיכן מגיע הרגשת קדשה זו, האם זה מכח קדשת היום, ובאמת הגיעו לקדשה אמיתית שמגיע בכח השבת, או מכיון שהם מצויים כאן בלובלין וגם הכינו עצמם בכמה פעולות, לכו יש בהם הרגשת קדשה, אבל אין זו קדשה האמתית שבאה מכח השבת אלא מחמת מעשיהם, שהלכו לטבל לכבוד שבת, לבשו בגדי שבת, ועסקו בעניני השבת. **החליטו** ביניהם שיבדקו את הדבר, על ידי שיעשו את הפעולות שעושים לכבוד שבת ביום אחר, באמצע השבוע ילכו למקוה, ולאחר מכן ילבשו בגדי שבת וינהגו כמדי ערב שבת, ואז יבחינו האם אכן ירגישו קדשה כמו בשבת.

עמדו ועשו בימות החל כמו בימי השבת, ובאמת הרגישו קדשה והתרוממות גדולה עד שנחלשה דעתם, כי סברו שמזה מוכח שהקדשה שהם מרגישים בשבת קדש אינה אמיתית, ולא מכח השבת.

הלכו התלמידים לשאל את רבם, הרבי

מלוולין, והוא שאל אותם, "האם לבשתם בגדי שבת בעת הנסיון שעשיתם", משהשיבו בחיוב, ענה ואמר, "כעת אני יודע את האמת, באמת בכל שבת אתם מרגישים קדשת שבת אמיתית, ומה שהרגשתם קדשה גם ביום שני, הוא מחמת בגדי השבת שלבשתם, שכן בגדי השבת ספוגים בקדשת השבת, ולכן גם ביום חל הרגשתם קדשה בזכותם. (שבת בית רופשיץ)

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ג)

ספר הרב אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל כי הוא שמע מרבי פישל בנו של הרה"ק **רבי העניף מאלכסנדר** זיע"א שאחר הסתלקות הרה"ק **החידושי הרי"ם** זיע"א, היו מהחסידיים שפרו אחר עקבותיו של נכדו הרה"ק **השפת אמת** זיע"א, ונסו ללמד מאפן התניחסותו אל הרבי מאלכסנדר.

אותה תקופה סבל השפת אמת ממחלת עור ועלה פצע במצחו, ובני ביתו נסעו לאלכסנדר לבקש מהרבי ברכה לרפואתו, הרבי השיב, כי בצעירותו סבל אף הוא מענין כזה למשך זמן, עד שהתרפא כליל ולא נשאר ממנו שום רשם.

מששמע השפת אמת על תשובת הרבי, הגיב מיד כי אכן ארע לו אתמול דבר פלא, כי לפתע הוטב לו ללא כל פעולה מצדו, והוסיף כי חבל שלא הזכירה בפני הרבי גם את סבלו מכבד שמיעתו. (ממעניות אריות)

וצנה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות וניץ ארו ושני תולעת ואוב (יד ד)

כשהגיע הרה"ק **רבי יוחנן מטאלנא** זיע"א להתגורר בשכונת שערי חסד בירושלים, סמוך לביתו של **הרב מטשענין**, **רבי דב בעריש וויזנבלד** זצ"ל, הוא שאל אותו האם יוכל לפתח בית מדרש לעצמו בביתו, שכן חושש שמא יפחית בכך ממנו של רבי דב בעריש.

הזדעק רבי דב בעריש ואמר, "חלילה שתמנעו מחשש שהדבר יפריע לי, אדרבה, אני עצמי אבוא בעז"ה להתפלל אצלכם מפעם לפעם", הרבי מטאלנא פתח בית מדרש בביתו, ותקופה קצרה לאחר מכן הגיע רבי דב בעריש להתפלל במקום, כליל ראשון ודסליחות וכליל ערב ראש השנה.

בלי מכיר, חולה בצרעת, רק היא הצילה את נפשו מרדת שחת, ובזכותה עלה בידו לחזור לשיבה בריא ולשקד על תלמודו, עד שצמח וגדל. (ענף עץ אבות)

וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא יטוף במים וכנס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב (טו יא)

יהודי מפרסם הנה ברוסיה ושם משפחתו אורנשטיין, הוא החזיק בבעלותו בית חרשת ענק של סקר, והיה עשיר מפלג, אבל כבר העידו חז"ל כי מי שיש לו מנה רוצה מאתים, ואכן הוא הגיע אל הרה"ק **רבי מרדכי מטשערנאביל** זיע"א, ובקש קביעה כסגלה לעשירות.

צנה עליו רבי מרדכי שיקפיד בכל יום לשפף בעצמו את מי הנטילת ידים של שחרית מיד בקומו ממשכבו, הגם שיש לו הרבה משרתים עושי רצונו, וזה יהיה סגלה עבורו לעשירות. (אורי ישראל)

וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא יטוף במים וכנס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב (טו יא)

רבו העבודות המפרסמות, בהן הרגיש הרה"ק **החלקת יהושע** זיע"א ברב קדשתו על הבאים בצלו האם נטלו ידיהם כדיו בנטילת ידים שחרית, מעשה בבחור מישיבת קול תורה שהלך עם בחור גוסף מבני הישיבה שלא נמנה על עדת החסידים, לפקד את משכו קדשו של החלקת יהושע.

מיד בהכנסו אל הקדש פנימה, נדעק הרבי לעברו של אותו בחור וצוה, "עמד על מקומך ואל תזוז", הלה נבהל, אבל הרבי התריע בו שוב, "אל תזוז", בקש מאחד המשמשים שיביא ספל עם מים, וצוה עליו לטל ידיו כדיו. אחר כך הודה הלה כי באותו היום לא נטל ידיו בבקר, והרבי הרגיש זאת ברב קדשתו.

בעצומו של ליל שבת קדש שבת שובה תשל"ח, כחדש אחר שחלה בשתוק, התעורר החלקת יהושע בקש מנכדו שישן עמו באותו עת שיטל עבורו את ידיו, ומיד אחרי כן בקשו שיתקשר לרופא.

הנכד התמהמה בתחלה באמרו, הלא שבת היום, אף הרבי צוה עליו שזה פקוח נפש, ואכן, הוא קרא לרופא שבדק אותו וקבע כי הוא לקה בהתקף לב, ועם זאת לא ותר על נטילת ידים תחלה, הגם שהיה במצב של פקוח נפש חמור שהתרו לחלל שבת עבורו. (אורי עולם)

שהחזיק בשיבה גדולה וחשובה, בקש היתום הצעיר לשבת בשלוח, אך קפצה עליו מחלת צרעת שפשטה בגופו.

מלבד סבלו מעצם המחלה, גלה היתום עד מהרה כי הכל מתרחקים מחברתו ומסרבים לשהות עמו תחת קורת גג אחת, משהבחינו בחורי הישיבה בצרעתו, גרשוהו מבית המדרש לרחוב, וגם בעלי האכסניה שדבר מחלתו נודע להם, הודיעוהו כי מעתה אסורה עליו הכניסה.

היתום המשיך וספר, "זה כמה ימים שאני מוצא מנוח לכף רגלי, אכל כמעט ואינו בא לפי, וכאו מים עד נפש כי כלתה אלי הרעה ואין מציל לי, עומד אני ומתחנן לפני שוכן מרומים, שיעזרני בעת צרתי זו".

נכמרו רחמיה של מרת אבֵלס על היתום האמלל, והיא פתחה לפניו את שערי ביתה, קבעה לו חדר מיוחד בפנת הבית לשם הכניסה כל צרכיו, ואף דאגה לרופא ממחה שטפל בו במסירות עד שמחלת הצרעת הרפתה ממנו, והוא נרפא כליל.

חלפו שנים, היתום הצעיר עלה במעלות התורה עד שהתישב על כסא הרבנות בעיר סערדהעלי, שמו יצא לתהלה בכל קצוות תבל **רבי יהודה אסאד** זצ"ל, וביום מהימים הגיעה אליו השמועה כי מרת אבֵלס נלקחה לבית עולמה.

מיד שלח רבי יהודה אל גבאי החברה קדישא שטרם ההלויה יכניסוה אל היכל בית הכנסת הגדול שבעיר, לספד לה ולבכותה פראוי, גבאי החברה קדישא תמחוהו על ההוראה, ובאו במהירות אל הרב להתריע כי מעולם לא נעשה כזאת, להכניס ארון של אשה לתוככי בית הכנסת.

רבי יהודה התעלם מבקשתם ועמד על שלו, שיכניסו את הארון לבית הכנסת, ואף הודיע כי הוא עצמו רוצה לבוא ולהספידה פראוי לה, הגבאים ציתו להוראתו, ותהם כל העיר לשמע הדברים, איש לא נעדר ממשע הלויה, הכל באו לשמע את דברי ההספד של הרב.

בתוך היכל בית הכנסת פתח רבי יהודה ואמר, "שמעו נא תושבי סערדהעלי, לאשה זו שהלכה היום לעולמה, עליכם לתן תודה ולידיע שכל מה שזכינו שיערנו היא מקום תורה, עיר מלאה חכמים וסופרים, ובה ישיבתי הגדולה בה לומדים ארבע מאות בחורים, הכל בזכותה.

השומעים השתוממו לשמע הדברים, ואז ספר רבי יהודה את אשר ארע עמו באותם הימים בהם היה יתום עזוב

כך נהג הרב מטשערבין בקביעות מדי שנה, גם בשנים שהיה קשה לו לבוא והציעו לו שיערכו מנין בביתו בשעה אחרת, הוא סרב כשהוא מזכיר את הבטחתו להתפלל אצל הרבי מטאלנא מפעם לפעם. (שר התורה)

ורחץ את בשרו במים וטהר (יד טו)

הגיע רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל יום אחד לבית **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל, אף הוא לא מצאו בביתו, בני הבית התנצלו וספרו כי סוחר ישמעאלי העוסק בממכר אתרוגים ועומד בקשרי מסחר עם אחד מבניו בקר זה עתה בביתם, ומפני דרכי שלום הושיט לו הרב את ידו בברכה נימוסית, מפאת כך הלך הרב לטבל במקוה, ומיד יחזור.

עם שובו של רבי יוסף חיים, שאלו רבי איסר זלמן על ענין טבילתו במקוה אחר שנתן שלום לגוי, והוא השיב כי ידועה פסיקתם של חז"ל לגבי גר שנתגר (יבמות מו.), מל ולא טבל אינו גר, עד שימול ויטבל, כלומר, אפלו אם הגר מל עצמו לשם גרות, אינו נעשה יהודי עד שיטבל, כי הטבילה משלימה את הגרות.

הדברים קל וחמור, אם יש בכח הטבילה במקוה לעשות מגוי יהודי על אחת כמה וכמה שהיא עושה מאדם שהוא כבר יהודי, יהודי יותר מעלה ומשפר, ומעלתו משבחת אחר הטבילה יותר מאשר היה לפניו. (מרא דארעא דישראל)

זאת תורת הצרעת (יד נו)

עוברי הארח שחלפו על פני הבחור הצעיר שעמד ובכה בפנת רחוב בעיר סערדהעלי שבסלובקיה, לא עזרו כדי להציע לו עזרה או להתענין בסבת בכיו, רק אחר שעה ארקה בה הוא עמד ובכה תמרורים, עזרה לידו מרת אבֵלס אשת רבי ישראל אבֵלס מנכדי הקהלה המקומית, והתענינה לפשר הבכי.

הבחור הצעיר פתח וספר כי הוא יתום בודד ועזוב, שמו יהודה, והוא נולד בעירה קטנה בשם אסאד הסמוכה לבודפשט שבהונגריה, אביו נפטר בהיותו כבו שמונה שנים, ואף אמו נפטרה כעבר מספר שנים.

בראותו כי אין לו שיוז רק התורה הזאת, גלה למקום תורה והגיע ללמד אצל רבי אהרן ביכלר רב קהלת סערדהעלי,

פרשת תזריע

זכות שמירת שבת

לביית והציע לדיירים לקנות ממנו. המזוזות שבפתחי הבתים היו עבורו סימן למגוריהם של יהודים, והיהודים אכן נענו לבקשתו ורכשו ממנו את השמן.

ביום מהימים פגש בר' שלמה אדם בשם מר נוסבוים, אביו של ר' נפתלי נוסבוים, מי שהיה חתנו של הרה"צ רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם חתנו של הרה"ק הקדושת ציון מבאבוב הי"ד.

ר' שלמה הציע למר נוסבוים לרכוש אצלו שמן, והוא נענה לכך, אלא שעם סיום העסקה פנה מר נוסבוים ואמר לר' שלמה: רואה אני עליך שאתה מתרוצץ מבית לבית כדי למצוא אנשים שירכשו אצלך שמן להסקה. ברצוני לעזור לך ולסייע בעדך בעצה טובה ונכונה. הנה אתן לך שמו של יהודי נכבד שיש לו לא פחות מארבע מאות בתים. איש זה אינו רוכש שמן לבית אחד, אלא לארבע מאות בתים. אם תצליח לרכוש את אמונו, בוודאי שתוכל להתפרנס מכך בכבוד רב.

למותר לציין שר' שלמה הסכים לשמוע ממר נוסבוים את שמו של האיש וכתובת משרדו, ואכן עד מהרה מצא ר' שלמה, האברך הצעיר, את עצמו יושב מול אדם בשם ר' שמחה עוזיאל שילר, במשרד ישן ממנו ניהל את עסקיו המסועפים. התברר לו שר' שמחה עוזיאל שילר, שהיה אז בערך בן ששים וחמש, הוא גיסו של הגביר הנודע, הנדיב ר' משה מורגנשטרן, והאיש קיבלו בלבביות רבה.

למרות שר' שמחה עוזיאל פנה לר' שלמה באידיש עסיסית, בטעם של פעם, וביקש ממנו לדבר על הסיבה שהביאה אותו אליו, הרי שהאברך הצעיר כמעט ולא הצליח לדבר. ר' שמחה עוזיאל שראה את מצוקת האברך, הרגיעו עד שלאחר כמה דקות הצליח ר' שלמה לספר לו שהוא סוכן של שמן להסקה וברצונו לבקשו שיואל בטובו לרכוש את השמן דרכו, כדי שיוכל להתפרנס מכך.

במקום להשיבו דבר, נטל ר' שמחה עוזיאל גליון נייר והחל כותב במהירות. אחר דקות ארוכות הושיט ר' שמחה עוזיאל את הנייר לר' שלמה ואמר לו בנעימות רבה: הסכת ושמע, אברך צעיר, למה שאני אומר לך. בדף זה יש לך רשימה של שלושים אנשים, עם כתובות ומספרי הטלפון שלהם. אנשים אלו הם האחראיים על תפקוד הבניינים הגדולים שבבעלותי. הם כמובן רוכשים כמות גדולה מאוד של שמן להסקה. גש אליהם ואמור להם שמיהיום והלאה יתחילו לרכוש את השמן אצלך.

ידע הרה"ק מבאבוב את מצוקתו של הבחור הפליט, וכשבאו אנשי בית הכנסת 'אוהב שלום', סבור היה כי הנה יש בידו לעזור לשני הצדדים באופן טוב וראוי: הבחור ישמש כשמש בית הכנסת ויקבל משכורת צנועה אותה יוכל לחסוך עבור הוצאות החתונה.

להפתעת הרבי, הבחור הצעיר לא היה מרוצה מההצעה. "רבי", התרגש הבחור ואמר בקול הקרוב לבכי, "הרי רצוני הוא להתפלל תפילה חסידית בשבת. מה לי ולבית כנסת זה בו מתפללים בנוסח השונה מאתנו וללא כל המסורות והמנהגים לבית באבוב".

פייס הרה"ק מבאבוב את הבחור ואמר לו: "שלמה יקירי, דע לך שזמני התפילה אינם מקבילים. הם מתחילים להתפלל זמן רב לפני זמן התפילה אצלנו, תוכל להיות שם ולקרוא בתורה, ולאחר מכן להגיע לבית מדרשו ולהתפלל יחד עמנו". נרגע הבחור וקיבל את הצעתו של הרבי, וכך במשך שלשה חדשים, עד שהרב גרין חזר לבריאותו, היה שלמה גוטער שמש בית הכנסת לשביעות רצון כולם.

את הכסף שקיבל הבחור מגבאי בית הכנסת, כמו מהמתפללים שהיו שבעי רצון מפעילותו, שמר הבחור לצורך חתונתו, וכך, יחד עם מעט כסף נוסף שהיה לו ממקורות אחרים, יכול היה לצלוח את הוצאות של החתונה.

ביום למחרת חתונתו ספר החתן הטרי את הכסף שנותר לו ומצא שרכושו מסתכם בעשרים ושש סנט... המספר המכוון כנגד שם הוי"ה, היה עבור החתן כרמז טוב שבוודאי השי"ת יעמוד לימינם, וכשם שעזרם עד כה - כך גם יעזרם הלאה.

בסיעתא דשמיא, זמן מה אחרי סיום השבע ברכות הצליח ר' שלמה גוטער למצוא עבודה ממנה קיווה בס"ד למצוא את פרנסת הבית החדש אותו הקים. ר' שלמה הפך לסוכן של שמן להסקה. הבתים בארה"ב היו מחוממים במערכות הסקה גדולות הפועלות על שמן. חברת "הווארד" הייתה חברה גדולה ששיווקה שמן לבתים, והסוכנים שמכרו את השמן קיבלו אחוזים מכל מכירה.

ר' שלמה נכנס לעסקי שיווק השמן, אך עד מהרה גילה שהוא בבעיה. השיווק של השמן התנהל יותר בצורה חברית. הסוכנים הגיעו לחברים ולמכרים והציעו לקנות את השמן מהם. ואילו ר' שלמה, פליט שואה, שעד כה למד בישיבה, כמעט ולא היו לו מכרים, וזה צמצם עד מאוד את מעגל הרוכשים הפונטציאל. כמובן שהדבר לא הרפה את ידיו של ר' שלמה והוא עבר מבית

משמשו בקודש של הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א נכנס אל היכל בית המדרש, שם ישב באותה שעה הבחור שלמה גוטער והגה על משנתו בהתמדה רבה, נגע בכתפו ואמר לו בקול שקט: הרבי קורא לך עכשיו בחדרו. הבחור, תלמיד ישיבת באבוב שבאותם ימים מנתה מעט תלמידים, ננער ממקומו ונכנס אל הקודש פנימה.

בחדרו של הרבי עמדו שלשה יהודים אמריקאיים, אותם לא הכיר. הרה"ק מבאבוב פנה אל הבחור ואמר לו: שמע, שלמה, את אשר אני אומר לך. במרחק של בלוק אחד מבית מדרשו, ברחוב שמונים וארבע בשכונת 'וועסטסייד', יש בית כנסת בשם 'אוהב שלום', ואנשים אלה העומדים כאן הם נשיא בית הכנסת ושני הגבאים.

בתקופה האחרונה הם נקלעו לבעיה: יש להם שמש קבוע בבית הכנסת, ושמו הרב גרין. הרב גרין דואג לכל צרכי בית הכנסת, ואף קורא בתורה. אלא שהאיש נחלה, ואינו מסוגל למלא את תפקידו כראוי לעת עתה. אנו מייחלים לרפואתו בקרוב, אולם כרגע בית הכנסת אינו יכול לפעול כראוי והמתפללים אובדי עצות. עתה באו אנשים אלו לשאול בעצתי ולבקש רעיון להמשך תפעולו של בית הכנסת.

כיון שכך, המשיך הרה"ק מבאבוב ואמר לבחור שלא הבין להיכן הרבי חותר בדבריו אלו, מבקש אני להציעך שאתה תמלא את מקומו של הרב גרין בשמשות בית הכנסת. מוכנים הם לשלם כראוי, ולדעתי דבר זה יהיה טוב מאוד עבורך. הרבי סיים והפנה את פניו לעבר אותם נציגי בית הכנסת ואמר: הבחור הזה - מושלם ומצוין, ומתאים לתפקיד זה מאוד. כל שאתם צריכים - עבור בית הכנסת, יכול הוא לעשות עבורכם. זכו במקחכם וקחוהו איתכם.

היה זה לאחר חג הסוכות של שנת תשי"ב. לפני מספר חדשים בא הבחור שלמה גוטער בברית האירוסין עם כלתו לבית וייס. החתן והכלה היו פליטי מלחמת העולם השנייה, ללא הורים שיעמדו מצידם ויובילו אותם לחופה. היה עליהם לדאוג בעצמם לכל צרכי החתונה, החל מביגוד ועד לתשלום עבור אולם השמחות. דבר זה הטריד את מנוחתו של שלמה גוטער, שידע היטב כי 'אם אין לי מי לי ואם לא עכשיו אימתי', עליו למצוא אופן כלשהוא להשגת הממון הדרוש בהקדם האפשרי, שכן אין לו הורים מהם יוכל לבקש את הכסף.

בצורה מעומעמת. לא הצלחתי להיזכר מהיכן אני מכירו. תחילה חשבתי כי הוא היה שכן שלי באחד המקומות בהם התגוררתי בעבר או שמה התפלל יחד עמי בבית כנסת לפני שנים רבות. היה רגע שחשבתי כי אולי הוא היה דייר באחד מהבתים, או שמה קליינט לשעבר מרשת החנויות אותם הפעלתי. אך כל אלה נותרו אצלי כאפשרויות, ולא עלה בידי להיזכר מי האיש, מה שמו ומהיכן אנו מכירים.

מרגע רגע התגברה סקרנותי, עד שגם האיש שממולי, שלמעשה הגיע לראיון עבודה, ראה כי אני לא מרוכז בדברים שהוא אומר, וחדל מלדבר.

היה רגע של שקט, בהם הסתכלנו איש בעיני רעהו, ולפתע נזכרתי: איש זה היה בעל החנות למוצרי מסגרים וחשמלאים שאצלו עבדתי בעבר! זו הייתה החנות האחרונה שממנה פוטרתי עקב סירובי העיקש לעבוד בשבת! בעקבות הפיטורין שנתן לי, יצאתי לדרכי העסקית עד שהפכתי להיות מי שאני.

זה היה רגע מרטיט מאוד, כשאמרתי לו מי אני ומהיכן אני מכירו. שנינו בכינו כילדים קטנים כשהתרפקנו על הזכרונות מאותן שנים רחוקות. האיש קיבל את העבודה, ומאז ועד עצם היום הזה הוא עובד אצלי במשכורת מלאה, כשכמובן הוא שומר שבת לכל דבר.

כתב רבינו השפת אמת (תזריע תר"ה):
במדרש 'אחור וקדם צרתני' כו', זכה אומרים לו - אתה קדמת, ואם לאו - יתוש קדמך. והנה צריך טעם, למה [האדם] נברא אחרון למעשה. והתירוץ, כדי שיהיה קרוב ליום השבת, כמו שאמרו במדרש ג"כ כדי שיכנוס לשבת מיד.

ופירוש הענין, כי הארת יום השבת הוא הארה בתוך הבריאה, והוא ניתן רק להאדם. כי כל שאר הבריאה הם חומרניים וכח חיותם ניתן להם בשעת הבריאה, אבל האדם שיש בו נשמת אלקים - ניתן עמו ההארה כמו שהוא בעולם הזה, וכל אחד יכול לתקן עצמו להרגיש הארת נשמתו העליונה.

ולכן אין זה הרחקה לאדם במה שנברא באחרונה, כי הוא לעולם דבוק באור העליון, והוא באמצעות השבת מעין עולם הבא. והרמז לאדם במה שנברא באחרונה, הוא להודיע כי אין יכול ליישר עצמו לבוא למקום הראוי לו, עד שיקרב כל הנבראים שהם תלוין בו. והאדם יש בו נשמה גבוהה וניתן בשפל המדרגה, שיעלה הכל לשורש נשמתו. וזהו שנאמר 'אחור וקדם צרתני'.

חלפו שנים ומיתון עז פקד את ארצות הברית. גם הוא עצמו נאלץ לסגור את רשת החנויות שהייתה לו, אלא שעדיין היה לו סכום כסף נאה אותו הספיק לחסוך במשך השנים.

המיתון העז השפיע רבות גם על שוק הדיור והמשכנתאות בארצות הברית, כיון שרבים מהפועלים והעובדים שפוטרו בעקבות המיתון, לא היו מסוגלים לשלם את תשלומי המשכנתא על הבתים שרכשו. הבנקים שעמדו אובדי עצות מול המשכנתאות שלא שולמו, החלו למכור את הבתים, אולם ההיצף העצום הביא לירידת מחירים ענקית ולהמוני בתים שהוצעו למכירה ללא דורש.

ר' שמחה עוזיאל, שכבר חידד את חושיו המסחריים, הבין כי יש כאן הזדמנות פז. הוא החל לרכוש בתים רבים במחירי רצפה, ואת כל חסכונו הוציא כדי לקנות עוד ועוד בתים, עד שעלה בידו להגיע לכארבע מאות בתים. כשהכלכלה האמריקאית החלה להתאזן מצא ר' שמחה עוזיאל את עצמו כעשיר מופלג ביותר בעל נכסים רבים.

כשר' שמחה עוזיאל סיפר את הסיפור המרתק באזניו של ר' שלמה גוטער, הם לא היו השניים היחידים שנכחו באותה שעה במשרד. בפינת החדר ישב אדם נוסף, אדם מבוגר בשנות העמידה, שעסק בניירת הרבה שהייתה על שולחנו. האיש כתב על הדפים, ואף הקליד במכונת כתיבה גדולה. נראה היה עליו שעבודתו היא כמזכיר במשרד, אך האיש לא תפס את תשומת ליבו של ר' שלמה גוטער, שהקשיב משתומם לדברי ר' שמחה עוזיאל.

עם התפתחות עסקי הנדל"ן והשכרתם, המשיך ר' שמחה עוזיאל וסיפר, הייתי צריך גם אני להעסיק עובדים שסייעו בעדי במלאכת תפעול הבתים על הצד היותר טוב. ביום מהימים פרסמתי מודעה באחד העיתונים היהודיים וביקשתי עובד מומחה לעבודות בדק בית, אדם שמבין בחשמלאות ובנגרות וכיוצא בזה. "כל בוניק" בשפה של ימינו. הצעתי משכורת הגונה לאדם שינהל את הבתים ויתן מענה לבקשות הבסיסיות של הדיירים.

רואה אתה את האדם היושב שם ליד שולחן הכתיבה?! שאל ר' שמחה עוזיאל את אורחו. אדם זה כיום עובד כאן כמזכיר, אולם כשהיה צעיר יותר, היו לו 'ידי זהב' והוא הגיע והציע את עצמו לתפקיד המבוקש. האיש הסביר כי הוא מוכשר בתיקונים ובשיפוצים, יש לו ידע נרחב בחשמל, כך גם במערכות מים ואינסטלציה, ורצונו להתקבל לעבודה.

עודי מדבר איתו ואני חש שאני מכירו מהיכן שהוא. זכרונו עמד מול עיני, אולם

לא האמין ר' שלמה למשמע אוזניו, אך הדף שהיה בידי - אמר את הכל. לאחר שר' שלמה הודה למטיבו בכל לשון של הודאה, החל ר' שמחה עוזיאל לספר לו את תולדות חייו:

הגעתי לאמריקה עוד לפני מלחמת העולם הראשונה. הייתי כמעט ילד: נער צעיר בן ארבע עשרה שנה שהגיע מרומניה, בודד וגלמוד. לא היה לי כל קרוב ומודע והגעתי לארץ הזהב כדי להתחיל חיים חדשים. הצלחתי למצוא עבודה, אולם באותם ימים לא היתה כל אפשרות לקבל עבודה מבלי לעבוד בשבת. כיון שכך, החלטתי שאערים על בעל הבית ובתירוץ שונים אתחמק מהעבודה בשבת, בלי לגלות לו את הסיבה האמיתית שבשלה איני עובד ביום זה.

בשבוע הראשון סיפרתי למעביד שקרוב משפחה רחוק שלי הגיע, ואני הולך לפגוש אותו. בשבוע שלאחר מכן, התלוננתי על כאבי ראש חזקים, וכך בכל שבוע ושבוע הבאתי תירוץ ואמתלאות שונות ומקוריות. העניין היה, שלאחר כמה שבועות הבין בעל הבית את הסוד, שאיני רוצה לעבוד בשבת.

כשהגעתי ביום שישי והתחלתי לספר לו כהנה וכהנה על כך שאיני יכול להגיע מחר לעבודה, נענה המעביד ואמר: נער צעיר, אתה אכן לא צריך להגיע מחר לעבודה, אבל זה לא רק מחר, אלא גם בשבוע הבא אל תבוא... הבנתי היטב שמשטה אתה בי במשך השבועות האחרונים. היה עליך לומר לי שאינך רוצה לעבוד בשבת, והייתי אומר לך את דעתי על כך. משלא אמרת לי - אומר לך, שאיני רוצה עובדים כאלה, ואיני רוצה לראותך יותר!

הנער המושפל, שמחה עוזיאל, לא השיב כלום למעבידו. לקח את המשכורת על התקופה הקצרה שעבד, וכבר בשבוע שלאחר מכן החל לחפש לעצמו עבודה חדשה. הנער החרוץ הצליח למצוא לעצמו עבודה, אך גם אותה איבד בשבת הראשונה בה לא הגיע לעבודה.

וכך היה לנער האומלל מדי שבת בשבת: כל יום שישי הביא אתו גם מכתב פיטורין. עד מהרה הוברר לו שהתנאי לעבודה בשבת הוא תנאי משותף לכל בתי החרושת, המפעלים והחנויות. איש לא הסכים לקבלו לעבודה, אילולא יעבוד בשבת.

מחוסר ברירה החליט שמחה עוזיאל לפתוח חנות בעצמו. כך יהא המעביד של עצמו ואיש לא יוכל לפטרו. כששאל את עצמו, איזה חנות יפתח, עלה ברעיונו לפתוח חנות דומה לחנות האחרונה בה עבד. הייתה זו חנות שמכרה סחורה עבור מסגרים וחשמלאים, והנער החליט שהוא גם יפתח חנות שכזאת. ההצלחה האירה לו פנים, והחנות הפכה לרשת גדולה שמכרה גם למדינות רחוקות בארצות הברית.

מלון ירוזן וזוזושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִילְתָּא

חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאַזְרִייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כח התשובה קודם לבריאה

לידי חטא, הקדים הקב"ה רפואה למכה, והכין לנו את התשובה, ועוד קודם לבריאתו של עולם ברא את התשובה, כמו שאמרו בגמרא (פסחים נד.) 'שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואחד מהם היא התשובה, ודרשו זאת מדכתיב (תהלים צ א) 'בטרם הרים יולדו' שעוד קודם לבריאת ההרים 'ותאמר שובו בני אדם'.

וכאשר אנו רואים שהתשובה נבראה קודם העולם אם כן היא מעל טבעו של עולם, ואף שעל פי טבע 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד), כדאיאתא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) שאלו לחכמה חוטא מה ענשו, אמרה להם 'הנפש החוטאת היא תמות'. אבל למרות זאת שאלו את הקב"ה חוטא מה ענשו, אמר יעשה תשובה ויתכפר, שהתשובה היא מעל הטבע והחכמה. והיא עומדת כנגד היצר הרע, שאף שיש לו שבעה שמות, שהם, רע, ערל, טמא, אבן, שונא, צפוני, ומנין ז' מורה על היותו כח חזק בטבע. עם כל זה כיון שהתשובה נבראה קודם שנברא העולם הרי היא מעל גבולי הטבע, ובכוחה יכולים להתגבר על היצר. וכן שאר הדברים שנבראו קודם שנברא העולם כמו התורה וישראל, כוחם גדול לגבור על הטבע הנרמז בשבעה שמותיו של היצר.

ענין התשובה נזכר הרבה בתורה ובדברי הנביאים

מאחר שהתשובה היא הכח לגבור על טבע העולם, נזכר ענין התשובה כמה פעמים בתורה, פסוק אחד מצינו (דברים לב א) 'ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום'. וכתוב עוד (פסוק ח) 'ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותיו אשר אנכי מצוך היום'. ועוד שם (פסוק י) 'כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמור מצותיו וחוקותיו הכתובה בספר התורה הזו, כי תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

וכן כל הנביאים שעמדו להם לישראל כולן צוו על התשובה (רמב"ם תשובה פ"ז ה"ה), הושע אמר (יד ב) 'שובה ישראל, ישעיה אמר (טו א) 'רחצו הזכו, אם יהיו חטאיכם כשני כשלג יליניו' (שם פסוק יח). ויחזקאל אמר (יח כג) 'החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני אלקים הלוא בשובו מדרכיו וחיה'.

עם בריותיו ומה יעשה הבן ולא יחטא אם כל ביאתו לעולם בדרך צד עוון, על כרחנו למדנו שלכל אדם ישנה דרך תשובה.

ואם תתמה לשם מה עשה הקב"ה שיבוא לעולם מתוך עוון, השיבנו חכמינו ז"ל, שבכוונה תחילה נתן באדם מקום לשכון בו יצר הרע כדי שיקבל שכר טוב על מעשיו, בכך שיוסתר ממנו מציאותו יתברך ועם זאת יאמין שכל ענייני עולם הזה והבליו נבראו שיתגבר עליהם ומתוך זה יעלה נחת רוח עצומה למי שאמר והיה העולם.

כוח התשובה למעלה מן הטבע

כיון שהאדם מתחילת יצירתו עלול לבוא

אֲשֶׁה פִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (יב ב). מפרשה זו למדנו שורש כח התשובה שישנו בכל יהודי, דהנה שלמה המלך ע"ה כתב בספרו (קהלת ז ט) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', והוא מחמת שכל ביאתו של אדם לעולם היא ע"י היצר הרע, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים נא ז) 'כשביקש מה' שיקבלו בתשובה, 'הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי', שכיון שכל תולדת האדם ע"י יצר הרע כמו שאמרו במדרש (ויק"ד יד ה): 'אשה כי תזריע' הדא הוא דכתיב 'הן בעוון חוללתי', רבי אחא אמר אפילו אם יהיה חסיד שבחסידיים אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעוון וכו', מוכרח שהכין לנו בורא עולם דרך תשובה, כי הלא אין הקב"ה בא בטרוניא

מִילְתָּא דְפְרִיָא

כח הצדיק להפוך אדם מרשע לצדיק

וַיֵּצֵא הַפְּתָן אֶל מַחוּץ לַמְּחִנָּה וְרָאָה הַפְּתָן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע הַצְּרִיעַת מִן הַצְּרִיעַ (יה א).

ביאר הרה"ק בעל נועם אלימלך מליז'ענסק ע"ה (ד"ה א"א זאת ה"ג), 'ויצא הכהן' שצריך הצדיק להטות עצמו ולירד ממדרגתו 'אל מחוץ למחנה', פירוש, אל האדם הזה שיצא חוץ למחנה השכינה שהפריד את עצמו מהקדושה על ידי חטאיו, 'וראה הכהן' היינו הצדיק בראייתו הקדושה ושכלו שמשים עינו עליו 'והנה נרפא' על ידי הצדיק המשרה עליו קדושה בראייתו.

וכן ביארו צדיקים: 'ואתה תחזה' (שמות יח, כא), כח ההבטה של משה רבינו ע"ה, כי משה רבינו ע"ה ע"י שהביט באדם הכניס בו הכח שיהיה מאנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע'.

יסוד גדול ונפלא זה למדנו מדברי רבותינו בכל הדורות, ובפרט הבאים בסוד ה' בצילים של רבותינו הקדושים תלמידי הבעל שם טוב הקדוש ע"ה, בגודל ראיית הצדיק שבכח הבטת עיניו מרפא ומחיש ישועה, רופא חולים ומחיה מתים, הן אם נפל מי לחולי ומכאוב, והן אם זקוקה נפשו לרפואה רוחנית, בכל אלו מתרפאין באמצעות הבטת עיני הצדיק עליו לטובה ולברכה. וכבר מפורשים הדברים ברמב"ן בפרשת במדבר (א מה): הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו, יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים, כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה, יבקשו עליהם רחמים, ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים' ולא ימעיט מספרכם, והשקלים כופר על נפשותיכם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נגעי חברו ללמד על נגעי עצמו

שחברו ואכן עשה בכך מעשה רע. ואף אם רואה שחברו אינו נוהג כראוי, ילמד עליו זכות שאין זאת אלא מחמת מכלול הסיבות הסובבים אותו, ואם היה הוא במצבו יתכן כי אף הוא לא היה נמנע מהנהגה זו.

ואלו דברי התנא הקדוש יהושע בן פרחיה (אבות פ"א מ"ו) 'והוי דן את כל האדם לכף זכות', ופירש **השפת אמת** (שם) שיש לו לאדם להביא בחשבון את כלל מעשי האדם, להבין למצבו ולתהלוכות חייו וניסיונותיו, וכך אולי יכול להבין את מעשיו של חברו. ובאמת כמעט ואין באפשרותו של האדם להכיר את כל תהלוכות חייו של חברו, ומשכך מוטב ולא ידון חברו כלל כדברי **השפת אמת** על המשנה (שם פ"ב מ"ד) 'אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו': כלומר, ולמקום חברך אי אפשר להגיע לעולם כי לא כל דעות בני אדם שוות ולכן אל תדון לחברך כלל, עכל"ק.

לכל אחד תפקידו שרק הוא יכול לעשותו

הרי לנו כי דרך התורה בהסתכלות על דעת חברו, היא שאין באפשרות להבין דרכיו ומעלליו שהרי 'כשם שאין פרצופיהם דומים זה לזה כך אין דעותיהם שוות', וכביאורו של **הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק ע"ה** (אמת ואמונה מידות) שכפי שמבין כל אדם שפרצופו של השני אינו כשלו ואינו מתרעם על כך, כך עליו גם לדעת שאין דעתו שווה ומשכך אל יתרעם אם דעת חברו שונה מדעתו.

שהרי לכל אחד ישנה את העבודה המוטלת עליו, ומיום שנברא העולם אין דומה לחברו ואין דעת אדם דומה לדעת אדם אחר. וכמו שהביאו בגמרא (יומא לח.) את אמרתו של בן עזאי: 'בשמך יקראוך, ובמקומך ישיבוך, ומשלך יתנו לך'. אין אדם נוגע במוכח לחברו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. ויש לפרש, שהוא על דרך האמורה בזית (פאה פ"ו מ"א) שניכר בשמו במעשיו ובקומתו, כך יש לו לדעת כי לכל אחד יש את השם הייחודי שלו וכן את המעשים המיוחדים רק לו ויכולים לצאת לפועל רק כשהוא עושה אותם, ומשכך ניכר גם מקומו כי כל אחד תורם בדרכו הוא להצלחת עבודת המלך יתברך שמו ויתעלה.

אך כבר אמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו', ובשביל שיוכל לראות את נגעי עצמו יש לו לומר תהלים שאז יאורו עיניו לראות נגעי עצמו ובכך יהיה בבחינת 'סור מרע', שכשאר רואה את נגעי עצמו מתבייש ושב בתשובה שלמה. לאחר מכן ישפיעו עליו שיוכל להיות 'אהלות' בבחינת 'אוהל שיכך באדם' (תהלים עח ט), שתשרה בו השכינה ויהיה מרכבה לבחינת 'עשה טוב'.

האחים הקדושים הבינו שכל חטא הנראה אצל האחר רומז לנגעי עצמו

כיוצא בזה מסופר על רבותינו הקדושים **רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה** ואחיו **רבי זושא מאניפולי ע"ה**, שערכו גלות והיו עוברים מכפר לכפר ועושים תיקונים גדולים בנגלה ובנסתר, וכאשר היה בעל האכסניה קם לומר תיקון חצות היה שומע את רבי זושא מתוודה בפני אחיו רבי אלימלך על עוונותיו של בעל הבית כאילו והוא עצמו עשה אותם, ואחיו עונה לעומתו כי אכן חטא גדול חטא ויש לו לשוב מדרכיו וחיה, והיה מורה בפניו דרך תשובה ותיקון על חטאיו, מששמע מזאת בעל הבית נזעק ותעל שוועתו על גודל ריחוקו ועל רעתם הגדולה של מעשיו, כי הבין שברוח הקודש דיברו אורחיו הנעלים, ובעצם הן הם חטאיו ויש לו לשוב עליהם בתשובה שלימה, והיה מבקש מהאחים הקדושים שהיות ואף הוא חטא בכך וכך רוצה לדעת מהי דרך התשובה שיוורוהו צדיקי אמת אלו.

וביארנו בזה, כי האחים הקדושים הבינו, כי אם הם רואים חטאים אלו באדם אחר ברי הוא שזה מסיבתם, שלא עבדו את ה' מספיק כראוי בדרגתם ובגרמתם נכשל בעל האכסניה. ומיד כשקיבלו על עצמם דרך תשובה היה מתעורר במארחם הרהורי תשובה ותיכף קיים מודה ועוזב ירוחם.

כשרוצה לדון את חברו יש לו להביא בחשבון את כל העובר עליו בימי חייו

יסוד זה מורה לנו דרך הישרה כיצד להביט על כל מעשה שרואה האדם בחברו, שעל כל אדם מוטל החיוב לדון את חברו לכף זכות, וידע שאם רואה רע בחברו רמז יש בכך עבורו לתקן חטאו, ולא מוכרח

זאת תהיה תורת המצרע ביום סְהַרְתו וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן (יד ב).

שנו חכמינו במשנה (נגעים פ"ב מ"ה): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ולמדו מן המקרא הזה דכתיב 'והובא אל הכהן' שמשמעו שיובא לפני כהן אחר ולא הוא עצמו.

ידועים דברי **הבעל שם טוב ע"ה** שאדם הרואה איזה דבר חטא אצל זולתו, בין ביחיד בין בצבור, הרי זה כאילו התבונן במראה וראה בה את חסרונות עצמו, כי האדם קרוב אצל עצמו ואינו רואה את מומיו שלו, ולפיכך הזמינו לו מן השמים לראות את החיסרון בחברו כדי שיתן דעתו לפשפש במעשיו ולהיטיב דרכיו, ואילו היה נקי מכל רע לא היו מזמנים לו מן השמים לראות או לשמוע שום דבר רע, ורק מחמת שהוא לקוי באותו ענין עוררו אותו לפשפש במעשיו.

ובזה יתבאר הפסוק (תהלים לט ט) 'מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני', על ידי שאזכה להינצל מכל פשע ממילא לא אראה שום דבר חרפה אפילו אצל נבל, כי הנקי מכל דבר פשע אין מזמנים לו לראות שום דבר עוון באחר.

על כך אמרה תורה **והובא אל הכהן** שיש לו לאדם ללכת לכהן שיוורנו ולא יסמוך על עצמו, וכמו שביארוהו חז"ל במשנתנו ואמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ' - כל נגע וחיסרון שאדם רואה אצל חברו, 'מנגעי עצמו' - אות וסימן שמעוררים אותו מן השמים לפשפש במעשיו לראות נגע זה עצמו אצלו, כי בידוע שאם היה מתקן עצמו לא היה מגיע חברו לידי כך.

דרך הצדיקים לפשפש בנגעי עצמם

על היהודי הקדוש **רבי יעקב יצחק מפרשיסחא ע"ה** מסופר, שהיה אומר תהלים קודם התפילה, שאלוהו תלמידיו מדוע אינו עוסק בגמרא הלא שנינו בדוד המלך ע"ה שביקש מהקב"ה שתיחשב אמירת התהלים כלימוד נגעים ואהלות, אם כן מוכח שהחשוב יותר הוא לעסוק בלימוד נגעים ואהלות ואילו תהלים יחשבו כמותם. ענה להם היהודי הקדוש, אמת שהעסק בנגעים ואהלות חשוב עד למאוד,

האור המקיף את האדם בעת ההכנה למצוה ועשיית המצוה

האדם עד שיאמר עליו 'נוח לו שנברא משלא נברא'.

בריאת האדם בסוף מעשה הבריאה אך במחשבה תחילה

לפיכך כשדרשו רבותינו ז"ל (ב"ר ה א, ויק"ר יד א) בפסוק (תהלים קלט ה) 'אחור וקדם צרתני' וגו' שהאדם נברא אחרון, ביארו כוונתם בספרים שבמעשה נברא האחרון, ואילו במחשבה היה הוא הראשון כמו שמובא במדרש (ב"ר א ד) 'מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר'. ולפי דברינו הנ"ל יתפרש כוונתם כמין חומר, כי על פי מעשי האדם באמת נוח לו שלא נברא ולכן נברא אחרון לכל הברואים, אולם במחשבה הרי על פי רוב מחשבותיו הטובות נוח לו שנברא ומן הדין שיברא קודם לכל הנבראים.

בזה יובן גם מה שאמרו במדרש שם (ויק"ר יד א) תורתו של אדם דהיינו 'אשה כי תזריע', נתפרשה אחרי שכתוב 'זאת תורת הבהמה', כפי סדר יצירתם שיצירת האדם היתה אחר יצירת בהמה חיה ועוף, ואם זכה אדם לקיים רצון ה' יתברך בכל מעשיו ומחשבותיו אז כל העולם נברא לכבודו ואומרים לו 'אתה קדמת לכל מעשה בראשית', ואם לאו אומרים לו 'תוש קדמך, שלשול קדמך', כי אדם כזה שאין מחשבותיו לשמים הלוא נח לו שלא נברא כלל ובודאי יתוש קודם לו.

הערכה לעצם הבריאה שבראנו השם יתברך

מעתה נבין את אשר לפנינו ונשריש בקרבנו מה הם חיינו ובמה נחשבים אנחנו שיש לנו חיים, לשם מה קיבלנו את המתנה הנקראת חיים, הרי נמנו וגמרנו שנוח היה שלא נבראנו כלל, אם כן מוכח שחיינו טעם עליון יש בהם והוא הוא עיקרם, ויש בכך עבודה הן בסור מרע והן בעשה טוב וכמו שפירשו בגמרא הנ"ל 'עכשיו שנברא יפשפש במעשיו', דהיינו יבדוק בחורים ובסדקים אם יש בהם חלילה שמץ עוון או חסר איזה מצוה, ויסור מרע זה ויחיה. ואמרי לה ימשמש במעשיו, היינו המעשים הטובים עצמם לראות האם שלמים הם או נעשו עם פניות והם חסרי חיות והתלהבות.

ובאמת בחסד ה' עלינו הרי הוא בעצמו נותן לעמו ישראל את הרצון לעבדו בלבב שלם, וכמו שפירשו בספרים הקדושים על הפסוק (תהלים קמה יט) 'רצון יראיו יעשה', הכוונה שהקב"ה עושה ומכניס הרצונות בליבות יראיו לקיים מצוות להתפלל תפילות ולעשות מעשים טובים, והלוא איתא שאין דבר העומד בפני הרצון, וממילא אם הרצון שלם אזי יקויים בו מאמרם ז"ל 'הבא ליטרה' דהיינו אפילו במחשבה וברצון 'מסייעין אותו' לגומרה בשלימות.

נוח לו לאדם שלא נברא כי אם יעבור עבירות אין לו במה לחיות

הלוא אמרו חז"ל בגמרא עירובין (ג:) שבמשך שנתיים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל האם נוח לו לאדם שנברא או לא, ולבסוף נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו, ופירוש הדברים ש'נמנו' לשון מנין, וכיון שמנין הלאוין מרובה על העשין, הרי האדם קרוב יותר לעבור עבירות מאשר לקיים מצוות, ולפיכך נוח לו שלא נברא משנברא, אולם אם ימשמש ויפשפש במעשיו יהיה לו זכות קיום. הרי לנו ראייה מוכחת שכל בריאת האדם וחיותו בזכות קיום המצוות, ואם יש איזה חשש שיעבור על עבירות או לא יקיים מצוות, נוח לו שלא נברא, כי מאיפה יקח חיות וזכות קיום לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

בעל מחשבות ורצונות טובות נח לו שנברא

אמנם זה אינו אלא בבחינת המעשים, אבל בכח המחשבה יכול להרבות מנין העשין על הלאוין, כי הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, ומונה גם את המחשבה וגם את המעשה, ונכפל מנין העשין והם מרובין יותר מן הלאוין, ובאופן זה בודאי הוא קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד. ומכאן רואים גודל כוחם של מחשבות טובות שהם מרוממים את

אשה כי תזריע וגו' (יב, ב).

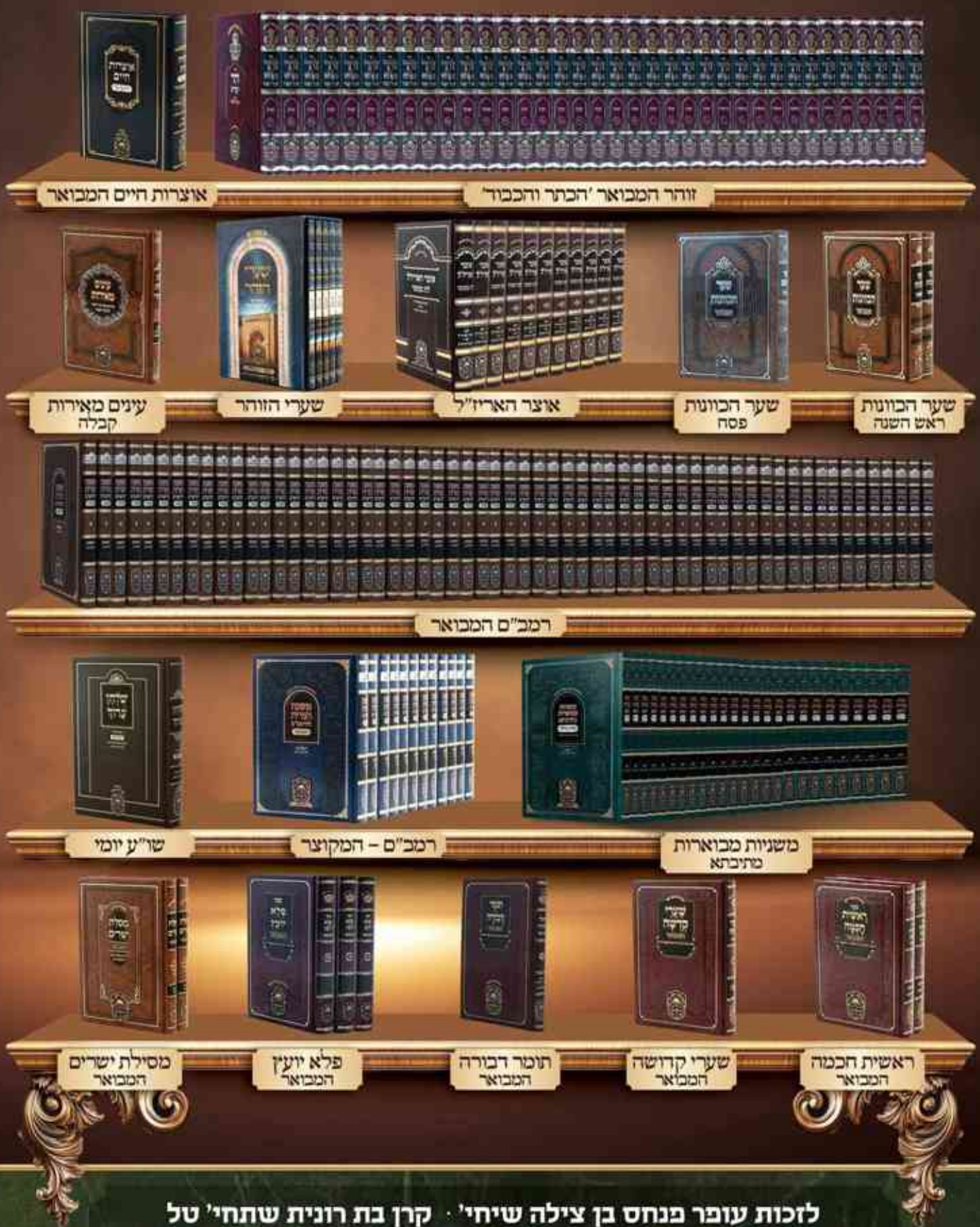
בכלל החיות שמקבלים מעשיית המצוות נכלל גם ענין האור שיורד על האדם מן השמים, כמו שכתב האריז"ל (עץ חיים שער ב ענף א) שכשאישי ישראל מקיים מצוה יורד עליו משמים אור פנימי, וכשמהדר ומזדרז במצוה יורד עליו אור מקיף, והאורות הללו שומרים ומגינים עליו בבחינת 'חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם', וכן מאירים לו ברמ"ח איבריו הפנימיים וכן רמ"ח המקיפים. ויותר מזה כתב בנפש החיים (שער א פ"ו הגה"ה) שכשאדם רק חושב לעשות מצוה כבר יורד עליו אור גדול מן השמים, וקדושה עליונה חופפת עליו וסובבת אותו, ועל ידי זה הקדושה ואור המקיף הוא דבוק בקב"ה גם בחייו, וזהו שאמר הכתוב (דברים יד) 'אתם הדבקים בה' אלקיכם גם בעודכם חיים כולכם היום'.

והנה אחר כך האור הוא מסייע לו לגמור את המצוה ולקיימה בשלימות, כמו שאמרו ז"ל (יומא לח:) הבא ליטרה מסייעין אותו, וגם מושכת וגוררת את ליבו לסגל עוד כמה מצוות, מאחר שהוא חוסה בצל כנפי הקדושה בסתר עליון ויושב בגן עדן ממש, ואין מקום להיצר הרע לשלוט בו ולהסיתו ולהדיחו מעסק המצוות. ובזה פירש הכתוב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, 'בהם' היינו בתוכם ממש, שישים האדם אל ליבו בעת עשיית המצוות, ויבין וירגיש בנפשו שהוא מסובב ומלווה בקדושה עליונה ורוח נכון נתחדש בקרבו, שהרי הוא מסובב אז בקדושת המצוה ומוקף מאוירא דגן עדן.

כח הרצון מסייע להשלים את המצוה

אכן כח הרצון של האדם בלב ונפש כל כך גדול והיא העיקר בקיום מצוות ה', שהרי כידוע קיום מעשה המצוה אינו כל כך ברשותו של אדם הן מחוסר השגתו בהם, וגם מצד תחבולות היצר הרע שמעכבים את האדם מלקיים את המצוות, ובזכות הרצון והמחשבה הטהורה שעושה וחושב האדם בשלימות, גורם שיהיה סיפק בידו לקיימה הלכה למעשה, ואז הקדוש ברוך הוא עוזר לו להתגבר על היצר.

איצרות חיים המבואר

זוהר המבואר 'הכתר והכבוד'

ענים מאירות קבלה

שערי הזוהר

איצר הארז"ל

שער הכוונות פסח

שער הכוונות ראש השנה

רמב"ם המבואר

שו"ע יומי

רמב"ם - המקוצר

משניות מבוארות מתיבתא

מסילת ישרים המבואר

פלא יועץ המבואר

תומר דבורה המבואר

שערי קדושה המבואר

ראשית חכמה המבואר

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליון בדרך ארץ

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com